

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat kehittyneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä on korostunut covid-19-pandemian sekä Ukrainan kriisin myötä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia suomalaisten hyvinvointiin ja elämänlaatuun sekä yhteiskuntaan kaikilla tasoilla.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja etuudet. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveyspolitiikalla tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantuessa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveysala on myös kasvuala sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on osallistava ja osaava Suomi, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Yhteiskunnan uudistaminen ja tasa-arvon lisääminen on mahdollista vain vahvistamalla ihmisten luottamusta demokraattisen järjestelmän toimintakykyyn. Tähän liittyen hallitus on antanut kuusi lupaus, jotka lunastamalla on mahdollista saavuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi.

Talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Se tarkoittaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja kestävästä julkisesta taloudesta. Talouden vakauden ansiosta vältetään yllättävät, hyvinvointia heikentävät muutokset ihmisten elämässä.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (33 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (14 %) ja sairausvakuutus (14 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallinnollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Vaikuttavuustavoitteet 2020—2023:

Toimintakyky

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky on parantunut
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt

Toimeentulo

- Sosiaaliturva kannustaa työhön
- Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt

Palvelut

- Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö edistää näiden strategisten tavoitteiden toteutumista vuosina 2020—2023 poikkihallinnollisessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta (756/2021) sekä lakia alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan hankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Euroopan unionin rakennerahastovarojen kohdentamisessa neuvotellaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtakunnallisiin hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriö, kanssa.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2023 erityisesti sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa, tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämisohjelmassa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanossa.

Sukupuolten tasa-arvo

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi-strategiset kokonaisuudet asettavat rungon sosiaali- ja terveysministeriön toiminnalle. Sitä täydentävät ja tukevat muut hallitusohjelman strategiset kokonaisuudet. Merkittävänä uudistuksina valmistellaan sosiaali- ja terveystalouden uudistus ja sosiaaliturvan uudistus. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia ja jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjel-

man toteutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön strategian vaikuttavuustavoitteiden seurantaindikaattoreissa on huomioitu sukupuolen mukainen erittely.

Joka toinen vuosi jaettava kansainvälinen tasa-arvopalkinto jaetaan vuonna 2023 ja palkintoon on varattu 500 000 euroa. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 24,55 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen poikkihallinnollinen lapsistrategian valmistelu ja tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelman toteutuksen loppuunsaattaminen jatkuvat siirtomäärärahojen turvin. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta edistetään uudistamalla vammaispalvelulainsäädäntö. Uudistus tulee voimaan vuoden 2023 alussa ja sillä halutaan turvata eri vammaisryhmien yhdenvertaiset palvelut. Valtio korvaa vuodesta 2023 alkaen paperittomille annetun kiireellisen hoidon lisäksi myös välttämättömän hoidon aiheuttamat kustannukset. Yli hallituskauden jatkuvassa sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa kuullaan eri tahoja, mm. lapsia ja nuoria. Tavoitteena on turvata lasten oikeus saada tietoa käynnissä olevasta uudistuksesta sekä oikeus tulla kuulluksi. Kansaneläkelaitos kehittää etuusjärjestelmiään ja asiointipalveluaan tavoitteena tarjota asiakkaille sujuvat, elämäntilanelähtöiset asiointipalvelut.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä toiminnassa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa sekä hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Seurantaindikaattorit 2018—2023

	2018 toteutu- ma	2019 toteutu- ma	2020 toteutu- ma	2021 toteutu- ma	2022 arvio	2023 arvio
Toimintakyky						
Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet						
Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikä- välillä 0—80 vuotta / 100 000 asukasta						
— Miehet	7 671	7 496	7 484	7 480 ¹	7 500	7 505
— Naiset	3 993	3 983	3 907	3 900 ¹	3 920	3 925
Terveytensä keskitasoisiksi tai si- tä huonommaksi kokevien osuus (%), 20—64-vuotiaat						
— Miehet	28,1	27,0 ¹	32,3	33,0 ¹	32,0	30,0
— Naiset	27,0	26,0 ¹	32,2	32,0 ¹	31,0	29,0
Kokee terveydentilansa keskinker- taiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista						
— Pojat	14,0 ¹	14,7	15,5 ¹	16,5	16,0	15,5
— Tytöt	25,0 ¹	26,8	27,8 ¹	34,3	32,0	30,0
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hy- väksi tuntevien osuus (%), 20— 64-vuotiaat						
— Miehet	60,9	62,0 ¹	56,5	56,0 ¹	57,0	58,0
— Naiset	66,1	67,0 ¹	56,7	56,0 ¹	57,0	58,0
Toiminta- ja työkyky on paran- nut						

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet, lkm						
— Kokoaikaiselle	14 691	14 665	13 543	12 079	12 200	12 500
— Osa-aikaiselle	6 042	5 683	5 458	5 317	5 420	5 500
— Alle 25-v.	1 972	2 255	2 135	2 135	2 140	2 145
Niiden osuus, jotka uskovat, etteivät todennäköisesti jaksata työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka (%), 20—64-v.						
— Miehet	24,5	24,5	23,8	23,0 ¹	22,8	22,6
— Naiset	21,9	21,9 ¹	25,4	25,0 ¹	24,5	24,0
Itsestä huolehtimisesta vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet						
— Miehet	10,5	10,5 ¹	10,4	10,0 ¹	10,2	10,5
— Naiset	11,5	11,5 ¹	10,4	10,0 ¹	10,2	10,5
Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt						
Koti- ja vapaa-ajan tapaturma-kuolleisuus / 100 000 asukasta	43	39,1	38,5	37,7 ¹	36,9	36,1
Työpaikkatapaturmataajuus	29,1	28,7	25,0	25,5 ¹	26,5	27,0
Vesiepidemioiden lkm	2	4	2	2	3	3
Poliisiin tietoon tulleet perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapaukset						
— Yhteensä, lkm	9 886	10 926	10 793	11 000 ¹	10 800	10 700
— Uhrina mies, %	30,9	30,0	30,0	25,0 ¹	25,0	30,0
— Uhrina nainen, %	69,1	70,0	70,0	75,0 ¹	75,0	75,0
Toimeentulo						
Sosiaaliturva kannustaa työhön						
Työllisyysaste						
20—29-v.	67,5	68,5	65,9	66,0 ¹	66,0	66,0
20—70-v.	68,7	69,7	69,0	70,4	70,4	70,4
55—64-v.	64,5	65,9	66,5	68,3	68,3	68,3
Pitkäaikaistyöttömät, %-työvoimasta	2,9	2,4	2,9	3,2 ¹	3,0	3,0
Eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuotiaalle	61,3	61,5	61,9	62,0 ¹	62,1	62,1
Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt						
Pienituloisten osuus, %						
— Koko väestö	11,8	12,3	10,9	11,0 ¹	11,5	12,0
— Alle 18-v.	10,5	11,6	9,0	9,0	10,0	10,5
— Palkansaajat	1,7	2,0	1,5	1,5 ¹	1,6	1,7
— 65+	9,7	10,2	9,2	9,0 ¹	9,5	10,0

— Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat 18—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	16,0	16,1	16,3 ¹	17,5 ¹	17,0	17,0
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Yhteensä	2,9	2,7	2,8	2,9 ¹	2,9	2,8
— Tulottomat kotitaloudet, lkm	35 614	34 951	37 021	35 212	35 500	35 700
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, % ulkomaalaisten työvoimasta						
— Miehet	17,0	16,1	17,0 ¹	16,6 ¹	16,4	16,5
— Naiset	22,3	20,6	21,5 ¹	21,0 ¹	20,5	20,6
Palvelut						
Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden						
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,5	1,6	1,6	1,6 ¹	1,5	1,5
Lapsiperhepalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista	36,6	36,5 ¹	34,5	35,0 ¹	35,5	36,0
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä ²						
— Miehet	9,3	8,8	9,0 ¹	9,0 ¹	8,9	8,8
— Naiset	6,4	6,2	6,5 ¹	6,5 ¹	6,3	6,2
Osasairauspäivärahan saajat, % kaikista sairauspäivärahan saajista						
— Miehet	4,4	4,9	4,8	5,7	5,8	5,9
— Naiset	8,6	9,4	9,4	10,3	10,4	10,5
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	9,0	9,0 ¹	8,2	8,0 ¹	8,3	8,4
— Naiset	10,5	10,5 ¹	8,9	8,5 ¹	8,8	8,9
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
— Miehet	50,6	52,0 ¹	54,8	55,0 ¹	55,5	55,7
— Naiset	51,6	53,0 ¹	56,0	57,0 ¹	57,5	57,7
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä						
— Miehet	93,8	94,1	94,2	94,0 ¹	94,1	94,2

— Naiset	89,7	90,2	90,4	90,0 ¹	90,1	90,3
Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin						
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv yhteydenotosta, % toteutuneista käynneistä						
— Yhteensä	52,6	57,2	39,2	38,5 ¹	39,2	39,5
— Miehet	52,1	56,3	39,5	38,3 ¹	39,0	39,3
— Naiset	52,8	57,8	39,1	38,6 ¹	39,3	39,6
Lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista						
— Yhteensä	15,8	15,0	19,8	19,5 ¹	19,0	18,5
— Miehet	13,9	14,0	18,6	18,3 ¹	18,0	17,7
— Naiset	17,3	17,0	20,7	20,5 ¹	20,2	20,0
— Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12./10 000 asukasta	3,2	5,1	12,9	9,0	8,5	8,5
— 1.10.—31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	93,1	94,3	94,9	95,5	95,5	95,7

1) Arvio.

2) Suomen oppivelvollisuus laajenee ja uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen. Tästä syystä ”koulutuksen ulkopuolelle jääneitä” on tässä kohdin vaikea estimoida vuosien 2021–2023 osalta.

Lähteet: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos/Sotkanet, Tilastokeskus, Kela, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus ja Työ- ja elinkeinoministeriö.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2021—2023

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
01. Hallinto	142 070	135 841	153 225	17 384	13
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	36 018	34 668	37 435	2 767	8
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	438	978	966	-12	-1
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 979	2 098	2 810	712	34
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 725	19 088	20 955	1 867	10
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	8 714	8 755	8 856	101	1
08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveyspalvelut (arviomääräraha)	—	1 700	2 800	1 100	65
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)	40 180	41 472	51 807	10 335	25
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	27 754	20 729	22 000	1 271	6
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	5 262	6 353	5 596	-757	-12
02. Valvonta	80 373	82 416	84 462	2 046	2
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 996	16 952	19 583	2 631	16
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 331	14 738	14 519	-219	-1
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 041	4 744	6 089	1 345	28
07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 909	27 941	28 320	379	1
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 200	2 200	2 910	710	32
09. Lääkeasioiden tietokartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)	5 000	4 000	1 000	-3 000	-75

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot (arviomääräraha)	12 896	11 841	12 041	200	2
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	154 285	119 120	103 037	-16 083	-14
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	76 701	62 526	73 558	11 032	18
(25.) Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	9 500	1 500	—	-1 500	-100
(31.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	24 000	20 000	—	-20 000	-100
50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	29 042	28 442	23 042	-5 400	-19
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 042	6 652	6 437	-215	-3
(87.) Rokotetutkimuksen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 000	—	—	—	0
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 439 218	4 509 934	4 566 210	56 276	1
50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 576 621	1 593 000	1 593 300	300	0
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	16 500	17 100	19 500	2 400	14
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 610 400	1 638 300	1 684 400	46 100	3
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	45 040	58 700	58 110	-590	-1
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	705 000	712 300	701 400	-10 900	-2
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	485 657	490 534	509 500	18 966	4
20. Työttömyysturva	2 543 978	2 585 037	2 271 128	-313 909	-12
31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	19 454	30 484	30 484	—	0
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	965 046	1 085 034	856 503	-228 531	-21
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 557 079	1 465 679	1 380 200	-85 479	-6
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	2 400	3 840	3 941	101	3
30. Sairausvakuutus	2 127 844	2 168 750	2 269 800	101 050	5
50. Korvaukset rajat ylittävistä terveydenhuollosta (arviomääräraha)	—	—	11 000	11 000	0

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 127 844	2 168 750	2 258 800	90 050	4
40. Eläkkeet	4 870 775	5 043 485	5 118 533	75 048	1
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	57 200	60 555	62 200	1 645	3
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	714 200	735 500	760 800	25 300	3
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	380 400	431 000	466 000	35 000	8
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	13 900	17 300	18 200	900	5
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	11 200	13 630	13 133	-497	-4
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 693 875	3 785 500	3 798 200	12 700	0
50. Veteraanien tukeminen	237 954	192 720	158 181	-34 539	-18
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	348	1 050	700	-350	-33
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	10 160	7 700	5 500	-2 200	-29
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	45 663	43 648	33 000	-10 648	-24
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	16 000	20 000	17 000	-3 000	-15
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 080	1 690	1 360	-330	-20
54. Rintama-avustus eräille ulkomalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	16	24	13	-11	-46
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	1 260	400	600	200	50
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	30 400	23 000	20 000	-3 000	-13
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	8	—	0
58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)	132 020	95 200	80 000	-15 200	-16

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	2 112 688	539 782	458 697	-81 085	-15
01. Kansallinen lapsistrategia-toiminto	—	—	900	900	0
30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	350	350	25 350	25 000	7143
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 800	2 800	2 800	—	0
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	25 000	25 000	30 000	5 000	20
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	94 230	96 000	123 900	27 900	29
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	13 906	15 200	15 200	—	0
35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	65 800	65 800	67 500	1 700	3
36. Valtionavustus sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	562	562	1 762	1 200	214
37. Valtion korvaus hyvinvointialueille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	1 756	1 500	1 500	—	0
(38.) Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 615 000	—	—	—	0
(39.) palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	184 800	132 420	—	-132 420	-100
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkin-tähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	27 835	33 000	36 635	3 635	11

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	25 550	24 550	24 550	—	0
61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)	45 000	132 500	118 500	-14 000	-11
63. Valtionavustus sosiaalialan osamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 000	3 000	3 000	—	0
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	7 100	7 100	7 100	—	0
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	318 673	38 473	79 988	41 515	108
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	311 840	31 590	73 440	41 850	132
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	545	545	460	-85	-16
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	460	510	460	-50	-10
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	1 800	-200	-10
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)	928	928	928	—	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	131 926	135 440	130 690	-4 750	-4
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	112 262	114 000	113 200	-800	-1
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	174	1 900	1 900	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	350	400	450	50	13
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	19 140	19 140	15 140	-4 000	-21
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	362 440	362 440	373 600	11 160	3
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvin-	362 440	362 440	373 600	11 160	3

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
voinnin edistämiseen (arviomääräraha)					
Yhteensä	17 522 225	15 913 438	15 767 551	-145 887	-1
Henkilötyövuosien kokonaismäärä ¹⁾	3 955	3 969	4 030		

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2023 maksullisen toiminnan osuus on 1 808 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteen toiminnan osuus 370 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista, sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveystalouden suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 37 435 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin sekä maksamiseen valtionavustuksina.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2023:

Toiminnallinen tehokkuus

- kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatoimintaa, kustannuslaskentaa ja muuta seurantaa mm. Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatoimintaa Handi-periaatteiden mukaisesti
- maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

- toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita
- toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta
- lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä
- jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista
- vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Ministeriön johto ja erillisyksiköt	593	549	622
Johdon tuki -yksikkö	1 588	1 582	1 726
Viestintäyksikkö	1 497	1 425	1 591
Hallintoyksikkö	2 923	2 928	3 185
Kansainvälisten asioiden yksikkö	1 299	1 586	1 570
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	3 274	3 330	3 595
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	3 212	2 977	3 369
Työ- ja tasa-arvo-osasto	5 366	5 572	5 954
Turvallisuus ja terveys -osasto	4 549	6 064	5 777
Yhteisöt ja toimintakyky -osasto	5 896	4 427	5 619
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto	3 903	4 228	4 426
Yhteensä	34 100	34 668	37 435

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	41 954	42 668	44 035
Bruttotulot	7 854	8 000	6 600
Nettomenot	34 100	34 668	37 435
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 565		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 483		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hyvinvointialueiden ohjaus, sote-uudistuksen mukaisten lisätehtävien resurssointi		1 000
Juomavesidirektiivin toimeenpanoon lisämääräraha		160
Kansainvälinen tasa-arvopalkinto vuodelle 2023		500
Majvik-suositusten uusiminen, peruutus		-300
Sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma		1 500
Sosiaaliturvauudistuksen valmistelu vv. 2023-2027		500
Säästö hoitajamitoituksen toteuttamiseksi		-700
Turvataan lainsäädäntötyön resurssit (HO 2019), peruutus		-1 000
Varautumistason nostaminen pysyvästi koronakokemusten perusteella		500
JTS-miljardin tuottavuussäästö		-137
Palkkausten tarkistukset		590
Siirtyvien erien taso (HO 2019)		60
Tasomuutos		94
Yhteensä		2 767

2023 talousarvio	37 435 000
2022 II lisätalousarvio	270 000
2022 I lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	34 668 000
2021 tilinpäätös	36 018 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 966 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin

5) mielenterveyslain (1116/1990) 3 tai 4 luvun nojalla määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa hyvinvointialueiden maksamilla hoitomaksuilla. Hoitomaksut hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liikeloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2023.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2021		2022		2023	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamääräraha	1 072	0	978	0	966	0
Liikeloudelliset suoritteet	62 219	838	67 154	839	68 440	841
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	256	10	250	9	250	9
Yhteensä	63 547	848	68 382	848	69 656	850

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021	2022	2023
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	64 528	69 161	70 430
Bruttotulot	63 297	68 183	69 464
Nettomenot	1 072	978	966
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 272		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 180		

Mielisairaaloitten tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	194,35	192,27	192,27
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	107,31	109,29	109,29
Vanhan Vaasan aikuisosastot	170,66	168,88	168,92

Mielisairaaloitten taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/lasketut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arviointi kehitys

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	376,10	390,80	396,91
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	881,68	896,62	908,76
Vanhan Vaasan aikuisosastot	433,72	449,35	491,35

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	62 220	67 154	68 440
— muut tuotot	1 077	1 029	1 024
Tuotot yhteensä	63 297	68 183	69 464
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	62 854	67 817	69 118
— osuus yhteiskustannuksista	294	303	330
Kustannukset yhteensä	63 148	68 120	69 448
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	149	63	16
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloitten arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	142 517	145 028	145 384
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	5 423	5 043	5 043
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	82	70	70
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 318	4 562	4 562
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	277	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	4	2	1

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työhönsäilyjärjestelmää ja työhyvinvointioh-

jelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat muun muassa psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotikuntaa vailla oleville, tahdosta riippumattomaan hoitoon, jatkaminen vuonna 2023	500
Kotikuntaa vailla oleville, tahdosta riippumattomaan hoitoon, peruutus	-500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Toimistotilasäästö	-10
Yhteensä	-12
2023 talousarvio	966 000
2022 talousarvio	978 000
2021 tilinpäätös	437 814

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 810 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen
- 2) sijaishuoltopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukoteihin sijoitetuille lapsille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen
- 7) enintään 1 700 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kunnilta ja 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Lastensuojelulain mukaan sijoitetuille lapsille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Kunnilta ja hyvinvointialueilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2023.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konsernin omaisuutta kehittämällä sekä uudistamalla palvelujen tuottamisen toiminnallisia ja fyysisiä rakenteita. Vaativimman sijaishuollon tarpeessa olevien valtion koulukoteihin sijoitettavien lasten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään hyödyntäen sähköistä laadunhallintajärjestelmää sekä asiakasjärjestelmään sisältyvää vaikuttavuusmittaria. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaihtuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan muun muassa asiakaspalautetta keräämällä ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien ja 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Koulukotien toimitiloille asetetaan palveluiden erityisyydestä johtuvat korkeat terveellisuuden, turvallisuuden terapeuttisuuden ja kestävyysvaatimukset. Koulukotien uusi toimitilakonsepti on kehitetty vastaamaan näihin tarpeisiin. Sekä suomen- että ruotsinkielisen palvelun turvaaminen edellyttää perusrakennus- ja uudisrakennushankkeiden toteuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2021 toteutuma	htv	2021 varsinainen talousarvio	htv	2023 esitys	htv
Toimintamääräraha	1 848	-	2 098	-	2 810	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	25 826	335	26 610	350	26 188	360
Yhteensä	27 674	335	28 708	350	28 998	360

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	27 674	28 708	28 998
Bruttotulot	26 975	26 610	26 188
Nettomenot	699	2 098	2 810
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	991		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 140		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	24 566	25 728	27 098
— muut tuotot	2 409	2 980	1 900
Tuotot yhteensä	26 975	28 708	28 998
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 850	1 900	1 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	25 076	26 899	25 198
— osuus yhteiskustannuksista	1 739	1 809	1 900
Kustannukset yhteensä	26 815	28 708	28 998
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	160	0	0
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Hoitovuorokausi	23 299	26 868	26 868
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	10 525	13 619	13 619
Koulupäivä	17 870	17 955	17 955
Jälkihuoltovuorokausi	1 464	1 400	1 500

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maksullisen palvelutoiminnan hintatuki (Toimitilojen kumulatiivinen kustannuskehitys)	1 700
Toimitilojen vuokrien korotuksiin, peruutus	-250
Valtion koulukotien toimitilojen kehittäminen, peruutus	-730
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Toimistotilasäästö	-6
Yhteensä	712

2023 talousarvio	2 810 000
2022 talousarvio	2 098 000
2021 tilinpäätös	1 979 052

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 955 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 4) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 5) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalouden järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, jotka katetaan arviomäärärahasta. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on ohjauksessaan asettanut vankiterveydenhuollolle tavoitteita, joilla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveystalouden vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Viitaten momentin 28.89.31 selvitysosaan on terveydenhuoltolain muuttaminen ns. hoitotakuun osalta huomioitu momentilla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	23 068	19 478	21 205
Bruttotulot	1 345	390	250
Nettomenot	21 723	19 088	20 955
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	12		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	14		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuulain toteuttamiseksi vaadittavat poliklinikkatoiminnan henkilöstölisäykset (10 htv), tarkentunut luku	400
Lisenssimaksut	120
Potilastietojärjestelmän toiminnallisuuden varmistamiseen yhteensä, peruutus	-430
Potilastietojärjestelmän ylläpito	50
Psykiatrisen toiminnan henkilöstölisäykset yhteensä (4 htv:tä)	362
Tupakoinnin rajoittaminen vankiloissa	250
Vankisairaalan henkilöstölisäykset yhteensä (4 htv:tä)	200

Vuokrahenkilöstömenojen kasvu	660
Palkkausten tarkistukset	255
Yhteensä	1 867

2023 talousarvio	20 955 000
2022 II lisätalousarvio	2 089 000
2022 talousarvio	19 088 000
2021 tilinpäätös	21 725 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 856 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkaukspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa, työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevissa asioissa. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	210	209	209
Työn tuottavuus (ratkaisu/hyv)	391	390	400
Tulokset ja laadunhallinta			
Käsittelyaika (ka/kk)	6,2	6,0	6,0
Muutosaste vakuutusosoikeudessa	4,9	<12	<15
VMBaro:n tulokset (indeksi)	3,6	>3,6	>3,8
Sairauspoissaolojen määrä (pv/hyv)	5,4	<7,2	<7,0
Eläköitymisen keski-ikä (vuotta)	66	>64,5	>64,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	116
Toimistotilasäästö	-15
Yhteensä	101

2023 talousarvio	8 856 000
2022 II lisätalousarvio	65 000
2022 talousarvio	8 755 000
2021 tilinpäätös	8 714 000

08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveyspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palveluiden maksamiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystilavien järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, joiden määrä riippuu vankien määrästä ja heidän sairastavuudesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ulkopuolisten terveystilavien tarpeen kasvu	1 100
Yhteensä	1 100
2023 talousarvio	2 800 000
2022 II lisätalousarvio	1 100 000
2022 talousarvio	1 700 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 51 807 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021), uuden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettavan lain (HE eduskuntaan 9/2022) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisten Kanta-palvelujen kehittämiseen ja kansallisten määrittelyjen valmisteluun ja ylläpitoon (Kela), sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta tai apteekkeilta käyttömaksuina (Kela) sekä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) mukaisten Kelalle aiheutuvien kustannusten kattamiseen (Kela)

2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen

3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)

4) sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden suunnittelutehtäviin ja ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM)

5) sosiaali- ja terveysministeriön hankintoihin DigiFinland Oy:ltä, joilla toteutetaan julkisten palveluntarjoajien sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämishankkeita.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Uusien toiminnallisuuksien ja tietosisältöjen kehittämiseen tähtäävien kehittämishankkeiden lisäksi myös palveluiden tekninen infrastruktuuri, palveluiden jatkuvuuden varmistaminen ja tietoturva edellyttävät jatku-

vaa kehittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on lakisääteisiä tehtäviä kuten raportointi valvontaviranomaisille sekä kansainvälisiä tehtäviä, joita ei voida rahoittaa käyttäjien maksamilla käyttömaksuilla.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen hyvinvointialueille, kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakastietolain toimeenpanoon lisärahoitusta	5 508
Asiakastietolain vaatimat muutokset Kanta-palveluissa, peruutus	-5 500
EU-koronatodistuksen ja koronapassin lisärahoitus, peruutus	-2 372
Kanta-palvelujen jatkokehittämiseen liittyvät säädösmuutokset, peruutus	-1 000
Kanta-palvelut (jatkuvat palvelut ja kehittäminen)	4 900
Kelan Kanta-palveluiden akuutit levyjärjestelmien virtualisointi- ja kapasiteetin hankinnat, peruutus	-2 500
Kriittisten palveluiden toimintavarmuuden parantaminen Kanta-palveluissa	3 000
Lääkehoidon tiedonhallinta	2 257
Sote-uudistuksen vaikutukset	163
Sote-uudistuksen vaikutukset Kanta-palveluihin, peruutus	-700
Tiedontuotannon uudistaminen (Toivo/Valtava) jatkaminen	5 000
Tietohallintasäädösten kokonaisuudistuksen toteuttamiseen	337
Tietojen toimittaminen toisiokäyttöön Kanta-palveluista	1 092
Työ- ja toimintakyvyn tiedonhallinta	150
Yhteensä	10 335
2023 talousarvio	51 807 000
2022 II lisätalousarvio	5 000 000
2022 talousarvio	41 472 000
2021 tilinpäätös	40 180 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 22 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 271
Yhteensä	1 271

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	22 000 000
2022 II lisätalousarvio	4 271 000
2022 talousarvio	20 729 000
2021 tilinpäätös	27 754 454

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 596 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa muun muassa Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 20 % katetaan jäsenmaksuilla ja loput jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:n rooli on noussut keskeiseksi maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Vuonna 2020 aloitettu prosessi pandemiavalmiuden ja -vasteen tehostamiseksi ja WHO:n rakenteiden toiminnan vahvistamiseksi edellyttää Suomen aktiivista osallistumista. Suomi on rakentanut itselleen vahvan roolin vaikuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin hallintoneuvostojäsenyytensä (2018—2021) aikana. Suomen hallitus tukee WHO:n johtoroolia globaaliterveydessä ja terveysturvallisuudessa ja katsoo, että WHO:n rahoitus tulee varmistaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien tarkennukset	-757
Yhteensä	-757
2023 talousarvio	5 596 000
2022 talousarvio	6 353 000
2021 tilinpäätös	5 262 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, lääkeasioiden tietokartan toimeenpanosta aiheutuvista menoista ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomainen. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Vaikuttavuus

- yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
- valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävässä ennakoivassa, riskiperusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 583 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 1 000 000 euroa Suomen ja Euroopan lähialueen maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

1) Suomen ja Euroopan lähialueisiin luettavien valtioiden viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin kahdenvälisiin tai monenkeskisiin hankkeisiin sekä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) Kansainvälisessä yhteistyössä tehtävien ydin- ja säteilyturvallisuutta edistävien hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomailla toteutettavien projektien ja yhteistyöstä sekä kansainväliseen avunantoon ja sen vastaanottamiseen varautumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2023. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet

Korkeatasoinen ionisoivan ja ionisoimattoman säteilyturvallisuuden taso on ylläpidetty ja varmistettu. EU:n perusnormidirektiivin vaatimusten mukainen ionisoivaa säteilyä käyttävien diagnoosimenetelmien lähetekäytännön oikeusarviointia edistetty. STUK:n toiminta pyrkii tukemaan hallituksen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalitalous ylläpitämällä korkeatasoista ydinturvallisuuden tasoa sekä valmistautumalla lämpöä tuottavien pienydinvoimaloiden luvittamiseen.

STUK pyrkii mm. ydinsulkusopimuksen edistämällä ja ydinjätehuollolla edistämään hallitusohjelman tavoitetta, että Suomi on kokoaan suurempi Euroopassa ja maailmalla.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2021 toteutuma	htv	2022		2023 esitys	htv
			htv	varsinainen talousarvio		
Budjettirahoitus	15 033	126	16 952	126	19 583	128
Maksullinen toiminta	22 475	205	26 458	205	26 696	206
Yhteisrahoitteinen toiminta	472	4	600	5	600	5
Yhteensä	37 980	335	44 010	336	46 879	339

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2021		2022		2023	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	21 448	88	24 000	85	24 795	86
Säteilytoiminta	6 704	29	7 800	29	7 942	29
Valmiustoiminta	2 128	7	3 500	8	3 973	9
Tutkimus ja kehitys	1 983	10	1 500	9	2 421	10
Asiantuntijapalvelut	2 012	8	2 500	8	2 421	8
Viestintä	571	2	600	2	581	2
Ympäristö	3 134	11	4 110	12	4 746	12
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät ¹⁾	-	125	-	125	-	125

	2021 toteutuma	htv	2022 arvio	htv	2023 arvio	htv
Lomat	-	58	-	58	-	58
Yhteensä	37 980	335	44 010	336	46 879	339

¹⁾ Yhteisten palvelujen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	37 980	44 010	46 879
Bruttotulot	22 947	27 058	27 296
Nettomenot	15 033	16 952	19 583
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 062		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 025		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	19 692	22 278	22 866
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	19 696	22 278	22 866
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-4	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritukset, säteilytoiminta, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	791	1 130	1 030
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 128	1 130	1 030
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-337	-	-
Kustannusvastaavuus, %	70	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	127	150	150
— EU:lta saatava rahoitus	158	150	150
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	56	-	-
Tuotot yhteensä	341	300	300
Hankkeiden kokonaiskustannukset	829	600	600
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-488	-300	-300
Omarahoitusosuus, %	59	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin Suomen ja Euroopan Unionin lähialueilla. Yhteistyö toteutetaan kohdemaiden ja muiden maiden viranomaisten sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Viranomaisten kanssa toteuttavat hankkeet kattavat ydinturvallisuusvalvonnan, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonnan ja onnettomuusvalmiuden, ydinturvan ja ydinmateriaalivalvonnan sekä säteilyn käytön. Yhteistyöhön sisältyy tietojenvaihtoa, säännösten, käytäntöjen ja osaamisen kehittämistä, tiedonsiirto- ja hälytysjärjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä sekä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen varautuminen, tarvittavat materiaaliset ja tekniset ennakkojärjestelyt mukaan lukien.

Toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin hankkeisiin sisältyy lisäksi turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laitetoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä ydinvoimalaitoksilla ja muilla ydinlaitoksilla sekä säteilynkäyttökohteissa.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin prosentti ja kulutusmenojen osuudeksi noin 99 prosenttia. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien ydin- ja säteilyturvallisuushankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konesalisiirto	215
Korkean varautumisen viestintä- ja tietojärjestelmät (kyber)	85
SMR-työ (pieni modulaarinen ydinreaktori)	300
STURE – valvonnan ja luvituksen tietojärjestelmän uusimisprojekti	250
Säteilyvalvonta raja-asetilla	1 000
Säteilyveron tuottojen kompensointi	203
Uuden toimitilan investoinnit, peruutus	-750
Uusiin tiloihin siirtyminen ja sen johdosta aiheutuvan vuokramenojen nousun huomioiminen	700
VAK-lain lisätehtävät	175
Vuokrakustannukset	300
Vuokrakustannusten tarkentuminen, palautus	-500
Ydinenergialain kokonaisuudistus	500

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-43
Palkkausten tarkistukset	206
Toimistotilasäästö	-40
Tasomuutos	30
Yhteensä	2 631

2023 talousarvio	19 583 000
2022 II lisätalousarvio	284 000
2022 talousarvio	16 952 000
2021 tilinpäätös	14 996 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 519 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2023. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- peruspalveluiden yhdenvertainen saatavuus, tuvallisuus ja laatu on varmistettu
- valvonnan vaikuttavuus on lisääntynyt
- klinisten lääketutkimusten eettisen arvioinnin uudistaminen
- ylläpidetty ja edistetty elinympäristön terveyttä, vähennetty ja poistettu terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamenomomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	15 944	18 631	18 819
Bruttotulot	5 530	4 300	4 300
Nettomenot	10 414	14 331	14 519
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 957		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 339		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 530	5 500	6 000
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	-	1 200	1 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 946	2 500	2 750
— osuus yhteiskustannuksista	3 584	3 000	3 250
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 530	5 500	6 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2021 toteutuma	2022 ennuste	2023 ennuste
Terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	16 680	20 000	18 000
Sosiaalihuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	8 892	10 000	9 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	1 461	1 750	1 900
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	761	800	800

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmentavaa työtettä
- vahvistetaan osaamista strategisilla osaamisalueilla
- liikkuvuudella tuetaan osaamisen kehittämistä
- työnantajakuva parannetaan viestinnän keinoin
- viraston henkilöstöpolitiikalla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Juomavesidirektiivien toimeenpano (1,5 htv)	120
Perusterveydenhuolto ja hoitoon pääsyn ohjauksen ja valvonnan tarpeen edellyttämät voimavarat (1 htv)	75
Sote-järjestämislain 44 §:n mukaisen valvontatietojen välittämisen mahdollistavan ratkaisun kehittämisen ja toteuttamisen rahoitus vuodelle 2023	300
Soteri-hankkeen rahoitus vuodelle 2023	315
Soteri-rekisteri, kertaluonteisen määrärahan poisto	-1 855
Sote-uudistukseen liittyvän ohjauksen ja valvonnan tarpeen edellyttämät voimavarat valvonnan vahvistamiseen (2 htv), tarkentunut luku	160

Tupakkalain mukaiset tehtävät (6 htv)	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-23
Palkkausten tarkistukset	193
Toimistotilasäästö	-4
Yhteensä	-219

2023 talousarvio	14 519 000
2022 II lisätalousarvio	387 000
2022 talousarvio	14 738 000
2021 tilinpäätös	14 331 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 089 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2023. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Lääkkeiden jakelu tukee rationaalisen lääkehoidon periaatteiden toteutumista ja palvelujärjestelmän katkeamattomia hoitoketjuja Lääkeasioiden tiekartan toimenpidekokonaisuuksien edistäminen
- Lääkkeiden saatavuus ja apteekkien toimitusvarmuus ovat tavoitetasolla
- Palvelujärjestelmän toimintamallien kehittämisen tuki sisältäen digitalisaation
- HTA-periaatteiden ja -toimintamallien yhdenmukaistamiseen osallistuminen
- Lääkehoidon kansallisen ja alueellisen ohjauksen kyvykkyyksien tukeminen
- Fimea toimii ensisijaisena kansallisen ja kansainvälisen lääketiedon tuottajana ja kehittäjänä sekä osallistuu lääkealan tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittämiseen
- Fimea on arvostettu myyntilupa-arvioija EU:ssa ja huolehtii kyvykkyyksien kehittämisestä
- EU-lainsäädännön kehittäminen ja täytäntöönpano
- Uudet valvontatehtävät ja niiden implementointi lisäarvoa tuottavalla tavalla
- Kliinisten lääketutkimusten asetuksen toimeenpano ja valvontamenettelyjen yhteensovittaminen Valtakunnallisen eettisen toimikunnan kanssa.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = edellinen vuosi)

	2021 toteutuma	2022 tavoite	2023 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	101,5	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	102,1	> 100	> 100

Viraston henkilötyövuodet

	2021 toteutuma	2022 arvio	2023 arvio
Maksullinen toiminta	245	247	261
Ei-maksullinen toiminta	50	52	54
Yhteensä	295	299	315

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	34 548	30 594	34 189
Bruttotulot	27 529	25 850	28 100
Nettomenot	7 019	4 744	6 089
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 019		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 373		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Budjettirahoitus	5 373	4 744	6 089
Maksullisen toiminnan tuotot			
— julkisoikeudelliset suoritteet	25 156	23 170	25 500
— liiketaloudelliset suoritteet	8	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	1 975	2 100	2 100
Muut tuotot	390	580	500
Yhteensä	27 529	25 850	28 100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022	2023 esitys
		varsinainen talousarvio	
Maksullisen toiminnan tuotot	25 164	23 170	25 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	16 307	15 250	16 800
— osuus yhteiskustannuksista	7 595	7 900	8 700
Kustannukset yhteensä	23 902	23 150	25 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 262	20	0
Kustannusvastaavuus, %	105	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022	2023 esitys
		varsinainen talousarvio	
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	1 975	2 100	2 100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	903	1 400	1 400
— osuus yhteiskustannuksista	422	700	700
Kustannukset yhteensä	1 325	2 100	2 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	650	-	-
Kustannusvastaavuus, %	149	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmennettavaa johtamisotetta
- osaamisen johtamista vahvistetaan
- liikkuvuus ja henkilökierro ovat osa henkilöstön kehittämistä
- työnantajakuva säilytetään nykyisellä tasolla.

Tunnusluvut

	2021 toteutuma	2022 tavoite	2023 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,75	yli valtion keskitason	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	1,24	alle valtion keskitason	alle valtion keskitason

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset kateetaan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eri järjestelmien elinkaaren hallinta	200
Geenitekniikkalain mukaisen lupa- ja valvontatoimen digitalisointi	250
Huumausainelain edellyttämä rekisteri	50
Lääkehoitojen arviointitoiminnan henkilöstöresurssien vahvistaminen	300
Lääke- ja laitealan valvonnan resurssit (vähintään 2 uutta virkaa varahenkilöjärjestelyineen)	300
Lääkevalmisteiden riskitietoluokitus ja lääke 75+ tietokannan uudistaminen	250
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-3
Palkkausten tarkistukset	72
Toimistotilasäästö	-75
Tasomuutos	1
Yhteensä	1 345
2023 talousarvio	6 089 000
2022 II lisätalousarvio	40 000
2022 talousarvio	4 744 000
2021 tilinpäätös	2 041 227

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 320 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15, 18 ja 21a §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2023. Tarkennetut tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojelun vastuualueet ovat uudistumiskykyisiä ja yhteiskunnan ilmiöihin nopeasti reagoivia valvontaviranomaisia. Valvonnan kehittämisessä painopisteinä ovat jatkuvaa uudistuminen, tiedon hyödyntäminen ja digitalisaatio. Toimintaympäristössä tunnistetut, valvontaan vaikuttavat ilmiöt liittyvät työoloihin, pirstaloituvaan työelämään, työn kuormitustekijöihin. Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Työpaikkatarkastusten lisäksi vastuualueet tekevät muuta vaikuttamistoimintaa, joka on jaoteltu tilaisuuksiin ja viestinnän toimenpiteisiin. Muilla vaikuttamistoimenpiteillä pyritään saavuttamaan vastaava määrä työpaikkoja kuin työpaikkatarkastustoiminnalla. Ulkomaisen työvoiman kenttävalvontaan

ja viranomaisyhteistyöhön on vakiinnutettu uudet toimintamallit sekä neuvontaa ja ohjausta tehostetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Valvonnan lisäksi työsuojelun vastuualueet vastaavat täysimääräisesti asiakaskysyntään – ml. lausunnot ja luvat - toimitusaikatavoitteidensa puitteissa.

Toiminnallinen tehokkuus

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

	2021 toteutuma	2022 tavoite	2023 tavoite
Kokonaistarkastusmäärä	20 501	22 000	22 500
Tilaisuuudet lkm	253	-	250
Viestintätoimenpiteet lkm	128	-	130

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2021		htv	2022		htv	2023		htv
	toteutu- ma	%-osuus		tavoite	%-osuus		tavoite	%-osuus	
Työpaikkojen valvonta ja asiakaskysyntään vastaaminen	18 796	70	297	19 559	70	297	19 785	70	303
Valvontaa tukeva toiminta	7 865	30	126	8 382	30	126	8 535	30	127
Yhteensä	26 661	100	423	27 941	100	423	28 320	100	430

Tuotokset ja laadunhallinta

Digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään yhteistyötahojen ja asiakkaiden kanssa rohkeasti kokeillen. Tietojen parempi hyödyntäminen valvontatoiminnassa sekä käytettävissä olevan uuden ICT-teknologian soveltaminen työpaikoille suunnatuissa palveluissa ovat keskeisiä toimenpiteitä. Työsuojeluvalvonnan tuottavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan merkittävästi.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet edistävät valtakunnallisten tulostavoitteiden toteutusta vastuualuerajat ylittävällä yhteistyöllä ja valtakunnallisilla yhteisillä tehtävillä sekä kehittävät henkilöstön osaamista. Vastuualueet ovat kilpailukykyinen ja jatkuvasti kehittyvä hyvän henkilöstöpolitiikan työpaikka, jossa huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista.

Valmentavan johtamisen ja esimiestyön avulla varmistetaan, että henkilöstö on mukana toiminnan kehittämisessä ja tarvittavien muutosten tunnistamisessa lisäarvoa tuottavalla tavalla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	27 106	28 178	28 597
Bruttotulot	445	237	277
Nettomenot	26 661	27 941	28 320
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 918		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 166		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö			-129
Palkkausten tarkistukset			508
Yhteensä			379

2023 talousarvio	28 320 000
2022 II lisätalousarvio	282 000
2022 talousarvio	27 941 000
2021 tilinpäätös	27 909 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 910 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista ja aineistopalveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelystä, muokkaamisesta ja tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) ja STM:n antaman Findatan maksuasetuksen mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle luvansaajilta perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Lupaviranomainen maksaa Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä järjestelmän toimittajille sopimuksen mukaisen korvauksen. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet nelivuotiskaudelle 2020—2023:

- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoluvan edellyttämän tutkimuksen eettisen käsittelyn liittäminen osaksi lupaprosessia
- kansallisen sähköisen käyttöportaalien ja lupakäsittelyn asianhallintajärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto tietojen yhdistämisen- ja luovutuspalvelun sekä koodiavainten säilytyspalvelun kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi

— lupaviranomaisen ja rekisteripitäjien yhteistoiminnan kehittäminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	5 476	2 630	3 340
Bruttotulot	276	430	430
Nettomenot	5 200	2 200	2 910
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 200		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 200		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Findatan lakisääteisen perustoiminnan ja sote-tietojen saatavuuden turvaaminen	500
Hallinnon tukipalveluihin ja infrastruktuuriin	710
Käynnistysvaiheen resurssointi, peruutus	-500
Yhteensä	710

2023 talousarvio	2 910 000
2022 talousarvio	2 200 000
2021 tilinpäätös	3 200 000

09. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lääkeasioiden tiekartan toimeenpanosta aiheutuviin hankintoihin ja selvityksiin sekä toimenpiteiden koordinointiin, edistämiseen ja muihin vastaaviin menoihin
- 2) lääkehoidon tiedonhallinnan kansallisten ja alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä muiden alueellisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden menojen maksamiseen
- 3) enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen toimenpideohjelman ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin.

Selvitysosa: Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti lääkehuoltoa kehitetään lääkeasioiden tiekartan (STM:n raportteja 5/2019) mukaisesti. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpanossa on kyse lääkkeiden jakelujärjestelmän rakenteellisesta uudistuksesta, lääkehoidon ohjauksen vahvistamisesta, lääkehoitoon liittyvän tietopohjan

parantamisesta sekä tiedon käytön tehostamisesta. Paremmalla ohjauksella ja tietopohjalla voidaan varmistaa uusien lääkkeiden hallittu käyttöönotto ja edistää lääkkeiden järkevää käyttöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano, muutos	-3 000
Yhteensä	-3 000
2023 talousarvio	1 000 000
2022 talousarvio	4 000 000
2021 tilinpäätös	5 000 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 041 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (133/2020) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen
- 4) oikeuslääketieteellisen ruumiinavaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasti sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) määrittelee oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen perusteet. Momentilta maksetaan myös asetuksen (133/2020) mukaisia palkkioita ruumiinavauksia suorittaville oikeuslääkäreille.

Vuonna 2021 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 220, vuonna 2022 arvioidaan tehtävän 8 200 ja vuonna 2023 arviolta 8 200 ruumiinavausta.

Toiminnan tavoitteena on:

- oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen lain mukaisin indikaatioin
- yleisen oikeusturvan toteutuminen selvittämällä kuoleman olosuhteet, kuolemansyy ja kuolemanluokka
- selvittää alkoholi- ja huumemyrkytyskuolemat, alkoholin ja muiden päihteiden sekä lääkeaineiden merkitys kuolemantapauksissa
- saada väkivaltaisista kuolemista oikeuden käyttöön puolueeton ja riippumaton asiantuntijalausunto ja todisteluai-neisto
- varmistaa potilaan ja terveydenhuollon henkilöstön oikeusturva

- tuottaa tietoa tapaturmaisista, ammattitaudin aiheuttamista ja luonnollisista kuolemista vakuutusosoikeudellisia selvityksiä varten
- oikeuslääkäriresurssien saatavuuden varmistaminen erikoislääkärikoulutuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietojärjestelmän päivitys ja jatkokehitys	200
Yhteensä	200
2023 talousarvio	12 041 000
2022 II lisätalousarvio	541 000
2022 talousarvio	11 841 000
2021 tilinpäätös	12 895 905

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnonalansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua sekä niiden toimeenpanoa ja informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan:

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveystuotosten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämisellä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön.

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 73 558 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuihin, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuurin kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä lain sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen. THL toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

THL:n toiminnan perusta on laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strategiseen visioon eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaikajärjestelmän tehokas käyttöönotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa THL on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on uusi strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. THL:n tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. THL:n tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtaistumista. THL:n rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

THL kehittää ja uudistaa osaamispääomaansa. THL:n henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuvaa kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	343 000
Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille	970 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	1 031 000
Näkövammaisten keskusliitolle	133 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	388 000
Yhteensä	2 865 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	112 794	106 026	117 758
Bruttotulot	41 216	43 500	43 700
Nettomenot	71 578	62 526	73 558
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 284		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	20 407		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— myyntituotot	8 945	9 000	9 000
Tuotot yhteensä	8 945	9 000	9 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	-	20	20
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 406	5 470	5 470
— osuus yhteiskustannuksista	2 341	2 370	2 370
Kustannukset yhteensä	7 747	7 840	7 840
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 198	1 160	1 160
Kustannusvastaavuus, %	115	115	115

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	22 940	24 500	24 700
— EU:lta saatava rahoitus	3 103	3 500	3 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5 710	5 900	5 900
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	518	600	600
Tuotot yhteensä	32 271	34 500	34 700
Hankkeiden kokonaiskustannukset	45 452	49 000	49 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-13 181	-14 500	-14 300
Omarahoitusosuus, %	29	30	29

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet osastoittain

	2021		2022		2023	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointivaikuttajat	45 129	474	43 207	483	43 595	484
Terveysturvaajat	25 123	236	23 592	240	28 360	257
Valtion palvelut	24 323	247	21 856	253	23 210	255
Tiedonvälittäjät	18 219	163	17 371	171	22 093	196
Yhteensä	112 794	1 120	106 026	1 147	117 258	1 192

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakastietolain toimeenpano, peruutus	-520
Covid-19 testauskapasiteetin ylläpitämiseen, peruutus	-600
Harvinaissairauksien kansallinen koordinaatio, peruutus	-150
Hoitoilmoitusrekisterin ja kansallisen tartuntatautiseurannan ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä covid-19-pandemian kokemusten hyödyntämiseen, peruutus	-740
Hotus, ruotsinkielinen aineisto ja digitaalisten palveluiden kehittäminen, peruutus	-200
ICD-11 -diagnoosiluokituksen kansallinen käyttöönotto	1 400
Ihmiskaupan uhrien asumispalvelun valvonta- ja ohjaustehtävä (3 htv) (HO 2019)	-300
Infrastruktuurin modernisoinnista hyökkäyspinta-alan vähentämiseksi (kyber)	800
Juomavesidirektiivien toimeenpano (2 htv)	160
Kansallinen laaturekisteritoiminta	1 400
Kansallisen varautumisen kannalta olennaisten lääkkeiden hankinta ja jakelu	504
Kyberhyökkäysten ja häiriötilanteiden havainnoinnin kehittäminen (kyber)	700
Käypä hoito -suositusten valtionavustuksen kasvattaminen	250
Lakisääteisten tehtävien turvaaminen	6 500
Lisäystä syöpärekisterin ylläpitoon	150
Opiskeluhuollon sote-uudistuksen edellyttämien muutosten valmisteluun, peruutus	-80
Opiskeluhoitopalvelujen valtakunnalliseen ohjaukseen	80
SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamisen arviointi (HO 2019)	200
Vanhuspalvelujen järjestäjäkysely hyvinvointialueille	776

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-191
Palkkausten tarkistukset	931
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	60
Toimistotilasäästö	-98
Yhteensä	11 032

2023 talousarvio	73 558 000
2022 II lisätalousarvio	10 467 000
2022 talousarvio	62 526 000
2021 tilinpäätös	76 701 000

(25.) *Kansalliset osaamiskeskittymät* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	1 500 000
2021 tilinpäätös	9 500 000

(31.) *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	20 000 000
2021 tilinpäätös	24 000 000

50. *Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuiden maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen
- 3) enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen. Toiminnan painopisteet ovat työkyvyn varmistaminen työn murroksessa, työelämän digitalisaatio muutoksen johtaminen sekä kestävä kehityksen huomioiminen työelämän kehittämisessä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työterveyslaitoksen toiminnallisen tuloksellisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet ovat:

Nostetaan osatyökykyisten työllisyysastetta

— Kehitetään työkyvyn tuen palveluja sekä ammattilaisten osaamista sote-keskuksissa.

- Viedään työkykykoordinaattorikoulutusta koulutusjärjestelmään.
- Tutkitaan kehittämissohjelmien vaikutuksia palvelujen käyttäjien työ- ja toimintakykyyn.

Kehitetään työhyvinvointia ja edistetään uusien teknologioiden hyödyntämistä työn murroksessa

- Varmistetaan käynnissä olevien hallitusohjelmahankkeiden laadukas loppuunsaattaminen ja arvioidaan niiden tulokset.
- Toteutetaan HELP-projekti, jotta varmistamme suomalaisen työelämän kilpailukyvyn ja työhyvinvoinnin covid-19-pandemian ja työn murroksen muokkaamassa maailmassa.
- Tuetaan johtamisen kehittymistä ja jaetaan hyviä käytänteitä.

Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio osana uudistuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

- Tehostetaan julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä saumattoman hoitoketjun toimintamallilla.
- Kehitetään ja uudistetaan ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Pidennetään työuria ja vähennetään ennen aikaista eläköitymistä

- Kehitetään työelämävalmiuksia työurasiirtymien tukemiseksi työuran nivelkohdissa.
- Toteutetaan projekteja nuorten työelämään kiinnittymisen tukemiseksi, urajumien tunnistamiseksi ja työuralta syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä ikääntyvien työntekijöiden työurien pidentämiseksi.
- ennaltaehkäistään mielenterveysongelmia työelämässä ja levitetään mielenterveyden tuen digitaalisia työkaluja ja hyviä käytäntöjä työpaikoille.

Varmistetaan työkykyä sosiaali- ja terveystalouden uudistuksessa

- Tuetaan työntekijöitä muutoksessa soteorganisaatioiden kanssa toteutettavien kehittämishankkeiden muodossa henkilöstön saatavuuden ja alan vetovoimaisuuden turvaamiseksi vanhusten palveluissa.
- Tuotetaan seurantatietoa kuntiin jäävien ja hyvinvointialueille siirtyvien työntekijöiden työhyvinvoinnin kehittymisestä
- Arvioidaan sote-työntekijöiden työhyvinvointia kyselyllä.

Vähennetään sisäympäristön terveys- ja hyvinvointihaittoja

- Osallistutaan kansallisen Terveet tilat 2018 -ohjelman toteutukseen, jotta sisäilmaan liitetty oireilu vähenisi merkittävästi.

Työelämän resilienssin vahvistaminen kriisi- ja poikkeusoloissa

- Tuetaan yhteiskunnan toimintakykyä ja väestön henkistä kestävyyttä häiriö- ja kriisitilanteissa sekä kehitetään terveydenhuollon resilienssiä vastata toimintaympäristön äkillisiin muutoksiin.

Parlamentaarisen sosiaaliturvauudistuksen tukeminen

- tuetaan sosiaaliturvakomitean työtä avaamalla työelämän tilannekuvaa ja edistämällä työkykyä ja osaamisen kehittymistä.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa tulo- ja menoarviossa hyväksytyyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Tulo- ja menoarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten arvioidaan olevan 35,0 milj. euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tulojen arvioidaan olevan 11,8 milj. euroa. Toiminnasta saatavien tulojen arvioidaan ylittävän yhden viidesosan

valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten määrästä. Ylimenevät tulot käytetään Työterveyslaitoksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja vaikuttamistoimintaan.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan vuonna 2023 olevan 50 000 000 euroa, myönnetään valtionosuutta 23 042 000 euroa.

Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2023 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus vuosina 2021—2023 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionosuus		
	2021 tot.	2022 arvio	2023 arvio	2021 tot.	2022 arvio	2023 arvio	2021 tot.	2022 arvio	2023 arvio
Tutkimus ja kehittäminen	15 635	18 000	18 400	8 395	9 000	10 800	7 240	9 000	7 600
Vaikuttaminen	17 656	15 600	16 600	1 245	1 158	1 158	16 411	14 442	15 442
Työn ja työhyvinvoinnin kehittä- misohjelma	2 209	5 000	0	0	0	0	2 209	5 000	0
Yhteensä	35 500	38 600	35 000	9 640	10 158	11 958	25 860	28 442	23 042
Liiketoiminta	13 498	15 000	15 000	13 498	15 000	15 000	0	0	0
Yhteensä	48 998	53 600	50 000	23 138	25 158	26 958	25 860	28 442	23 042
Rahoitusosuus, %				47	47	54	53	53	46

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	-5 000
Työelämän mielenterveysohjelman viestintäkampanjan kertaluonteisen määrärahan peruutus	-400
Yhteensä	-5 400

2023 talousarvio	23 042 000
2022 talousarvio	28 442 000
2021 tilinpäätös	29 042 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 437 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen

- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalta tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveystietoverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitajamitoituksen leikkauksen uudelleen kohdennus (siirto momentille 33.01.01.)	-65
Päihdeäitien palvelut, peruutus	-150
Päihdeitä käyttävien äitien palvelut (HO 2019 kertaluonteinen)	-3 000
Ruoka-apu toiminnan kehittäminen ja järjestäminen, jatkaminen vuonna 2023	1 000
Ruoka-apu toiminnan kehittäminen ja järjestäminen, peruutus	-1 000
Saattohoitoa ja palliatiivista hoitoa vahvistetaan ja kehitetään (HO 2019)	-2 000
Sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma: Hyvän työn edellytysten ohjelma	5 000
Yhteensä	-215

2023 talousarvio	6 437 000
2022 talousarvio	6 652 000
2021 tilinpäätös	7 042 000

(87.) Rokotetutkimuksen yhtiöittäminen (siirtomääräraha 3 v)

2021 tilinpäätös	8 000 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat perhe-etuuksista, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, tulkkauksen palvelujen järjestämisestä, perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Perhe-etuuksiin kuuluvat äitiysavustus ja adoptiotuki, lapsilisät, elatustuki ja lasten kotihoidon tuki.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen, lapsilisien ja elatustuen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Elatustuen tavoitteena on lisäksi

turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa ja tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.89.31 maksettavaan laskennallisesti määrättyyn hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitusmomentille.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	47 737	44 900	44 800
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	48	70	70
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	962 843	957 300	961 700
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	172 730	172 400	181 300
Lapsilisää saavia perheitä	532 441	529 400	531 300
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	173	100	100
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	9 280	9 500	10 000
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	322,35	330,00	337,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	390 078	384 400	388 400

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Keskimääräinen tuki euroa/kk	324,51	329,00	341,00
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	98 308	97 800	97 200
— täysimääräisenä	70 415	70 000	69 600
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	28 941	28 800	28 600
Täysi elatustuki euroa/kk	167,35	172,59	179,00
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	5 962	6 000	6 100
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	372 251	364 000	368 100
Kotitalouksia vuoden aikana	264 497	258 600	259 500

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 593 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 68 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksena muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	9 400 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	500 000
Lapsilisä	1 358 100 000
Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	900 000
Elatustuki	224 400 000
Yhteensä	1 593 300 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-14 700
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus)	15 000
Yhteensä	300

2023 talousarvio	1 593 300 000
2022 talousarvio	1 593 000 000
2021 tilinpäätös	1 576 621 046

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 4 % vuosittain. Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	2 400
Yhteensä	2 400

2023 talousarvio	19 500 000
2022 talousarvio	17 100 000
2021 tilinpäätös	16 500 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 684 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kiinteistöveron huomioiminen	900
Perhevapaauudistus	-200
Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli	-800
Tarvearvion muutos	28 200
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus)	18 000
Yhteensä	46 100

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	1 684 400 000
2022 talousarvio	1 638 300 000
2021 tilinpäätös	1 610 400 000

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 110 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-590
Yhteensä	-590

2023 talousarvio	58 110 000
2022 talousarvio	58 700 000
2021 tilinpäätös	45 039 991

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 701 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin
- 2) väliaikaisesta epidemiakorvauksesta annetun lain (687/2020) mukaisten korvausten maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveyden-

huoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perhevapaaudistus	-200
Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli	-2 500
Tarvearvion muutos	-44 200
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus)	36 000
Yhteensä	-10 900

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	701 400 000
2022 II lisätalousarvio	7 400 000
2022 talousarvio	712 300 000
2021 tilinpäätös	705 000 000

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 509 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteyspisteen toimintakuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 52 %, sairausvakuutusrahaston osuus 38 % ja kansaneläkerahaston osuus 10 % vuonna 2023. Valtio rahoittaa 43,6 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	341 600 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	105 800 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	61 400 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Yhteensä	509 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotason muutos	8 300
Eläkekulujen kasvu	2 700
Etuus- ja asiointipalvelun kehittäminen (kyber)	10 300
Palkansaajan työssäoloehdon uudistaminen	1 700
Perhevapaaudistuksen toimeenpanokustannukset	-2 300
Pohjoismaisen työvoimapolkumallin toimeenpanokustannukset	500
Rahastojen jako-osuuksien muutos	3 600
Tason muutos	-5 308
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-123
Toimistotilasäästö	-403
Yhteensä	18 966
2023 talousarvio	509 500 000
2022 talousarvio	490 534 000
2021 tilinpäätös	485 657 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on 300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysra-

hastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Työttömyysaste (%)	7,7	7,2	6,8
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	41 000	43 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	152 408	134 000	127 000
— miehiä	74 165	65 000	62 000
— naisia	78 243	69 000	65 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	37,1	33,6	31,7
— työttömyysajalta	34,0	30,9	29,1
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	3,0	2,7	2,6
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	66,28	65,90	66,00
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	42 200	34 000	31 300
— miehiä	21 069	17 000	15 600
— naisia	21 131	17 000	15 700
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	11,6	9,0	8,0
— työttömyysajalta	10,3	8,0	7,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,3	1,0	1,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	32,48	33,70	34,50
— miehillä	33,61	34,80	35,70
— naisilla	31,29	32,40	33,20
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	189 100	179 100	165 900
— miehiä	98 913	93 700	86 700
— naisia	90 187	85 400	79 100
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	49,6	47,0	44,0
— työttömyysajalta	37,0	31,0	29,0

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	12,6	16,0	15,0
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	35,80	37,10	38,10
— miehillä	35,34	36,70	37,60
— naisilla	36,30	37,70	38,60
Vuorottelukorvaus			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	1 655	1 600	1 700
— miehiä	475	400	450
— naisia	1 180	1 200	1 250
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,4	0,4	0,4
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	57,24	58,2	58,3
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	22,46	22,90	23,30
— miehillä	22,51	22,80	23,30
— naisilla	22,42	22,90	23,30

31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Hyvinvointialueille maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2023 noin 43 160 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

Momentin nimikettä on muutettu.

2023 talousarvio	30 484 000
2022 talousarvio	30 484 000
2021 tilinpäätös	19 454 083

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 856 503 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalain (603/1984) on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti

4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtiosuudesta

6) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta

7) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtiosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuudet ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtiosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Työssäoloehto muuttuu tuloperusteiseksi vuonna 2023 ja työttömyysturvan lisäpäivät poistuvat asteittain 1.1.2023 jälkeen.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamiseksi (lisäpäivien poisto).

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta, jolla vahvistetaan työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2023.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain muuttamisesta palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta sovitellun työttömyysetuuden kehittämiseksi.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtiosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	658 503 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	98 000 000
Palkkatuet ja starttirahat	53 000 000
Kulukorvaukset	15 000 000
Liikkuvuusavustus	5 000 000
Valtiosuus hallintokuluihin	15 000 000

Vuorottelukorvaus	12 000 000
Yhteensä	856 503 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäpäivien ikärajan noston rahoitusosuuksien muutos	11 500
Palkansaajan työssäoloehdon uudistaminen (siirto momentilta 33.50.52)	15 000
Perhevapaaudistus	400
Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli	3 300
Tarvearvion muutos	-248 031
Tekijänoikeuskorvausten sovittelusta luopuminen	500
Työttömyysturvalain 4 luku: Erityisen sovittelujakson poisto	500
Työttömyysturvalain 4 luku: Työtulon jakamista koskeva säännös	-500
Työttömyysturvalain opintoja koskevien säännösten muutos	2 500
Velvoitetyöllistettyjen palkkatuki TEM:iin (siirto momentille 32.30.55)	-13 700
Yhteensä	-228 531

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	856 503 000
2022 II lisätalousarvio	14 100 000
2022 I lisätalousarvio	5 000 000
2022 talousarvio	1 085 034 000
2021 tilinpäätös	965 045 577

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 380 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta

5) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta

6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan on palkansaajan työssäoloehdon uudistaminen huomioitu momentilla.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 035 700 000
— kuntien rahoitusosuus	-420 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	543 400 000
— kulukorvaukset	55 400 000
— liikkuvuusavustus	1 500 000
— korotusosa	16 900 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 232 900 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	244 500 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	29 600 000
— korotusosa	3 900 000
— kulukorvaus	5 200 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-278 000 000
Peruspäiväraha yhteensä	5 200
Perusturvan palkkatuki	142 000 000
Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 380 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkansaajan työssäoloehdon uudistaminen (siirto momentille 33.20.50)	-15 000
Perhevapaaudistus	800
Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli	5 000
Tarvearvion muutos	-67 279
Tekijänoikeuskorvausten sovittelusta luopuminen	500

Työttömyysturvalain opintoja koskevien säännösten muutos	2 500
Velvoitetöydistettyjen palkkatuki TEM:iin (siirto momentille 32.30.55)	-12 000
Yhteensä	-85 479

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	1 380 200 000
2022 II lisätalousarvio	22 700 000
2022 I lisätalousarvio	25 000 000
2022 talousarvio	1 465 679 000
2021 tilinpäätös	1 557 078 502

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 941 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuiksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammatitukintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	101
Yhteensä	101

2023 talousarvio	3 941 000
2022 talousarvio	3 840 000
2021 tilinpäätös	2 400 000

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääkettä ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalvakuutus yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenosta, matkakuluista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	304 974	306 800	310 100
— miehiä	119 798	120 800	121 300
— naisia	185 176	186 000	188 800
Vanhempainpäivärahan saajat	143 396	150 100	152 700
— miehiä	60 710	63 600	65 200
— naisia	82 686	86 500	87 500
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	58,02	59,50	61,10
— miehillä	60,18	61,60	63,20
— naisilla	56,39	57,90	59,40
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	71,35	73,90	76,80
— miehillä	86,24	93,00	103,30
— naisilla	69,45	71,60	73,20
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	29,05	29,67	30,86
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	30 500	30 900	31 200
Sairausvakuutuksen korvaama osuus lääkkeistä (%)	76,0	76,0	77,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	579,78	592,16	615,87
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	308 453	318 600	322 700
Sairaanhoitokorvaukset			
Vuonna 2021 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 14,1 %, hammaslääkärinpalkkioista 13,2 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 19,8 % sekä matkojen osalta 87,0 %.			

50. Korvaukset rajat ylittävästä terveydenhuollosta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 9 §:n nojalla henkilölle maksettaviin korvauksiin.
- 2) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 20 §:n mukaisesti hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille tai HUS-yhtymälle maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat paperittomille ja paperittoman kaltaisessa tilanteessa olevalle henkilölle annetusta kiireettömästä terveydenhuollon palvelusta.

Selvitysosa: Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain nojalla henkilölle voidaan maksaa korvausta, kun hän on saanut terveydenhuollon palveluita toisessa EU- tai Eta-valtiossa, Sveitsissä tai Iso-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa ja hän on maksanut kaikki palvelusta aiheutuneet kustannukset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (6612/2021) 56 a §:n mukaisesti paperittoman ja paperittoman kaltaisessa tilanteessa olevalle henkilölle on, ottaen huomioon hänen terveydentila ja Suomessa oleskelun kesto, järjestettävä välttämättömäksi arvioituja kiireettömiä terveydenhuollon palveluita. Henkilö on ensisijaisesti itse vastuussa palveluista aiheutuneista kustannuksista. Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain nojalla hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle voidaan maksaa valtion korvausta, jollei kustannuksia saada perittyä henkilöltä itseltään.

Korvaukset haetaan Kansaneläkelaitokselta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvä esityksen rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lain muuttamisesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lain muutos	10 000
Valtion korvaus paperittomille annetun välttämättömän hoidon kustannuksista	1 000
Yhteensä	11 000

2023 talousarvio 11 000 000

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 258 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 57 200 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 6 900 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 67 % ja vakuutetut 33 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrän. Lisäksi valtio rahoittaa 5 % muista päivärahoista ja kuntoutusrahoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2023 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 0,58 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,55 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 15 562 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,38 % ja yrittäjiltä 1,54 %. Alle 15 562 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,16 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,56 %.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa. Lääkkeiden ehdollinen korvattavuus jatkuu vuoden 2025 loppuun.

Viitaten momentin 28.89.31 selvitysosaan on terveydenhuoltolain muuttaminen hoitotakuun osalta huomioitu momentilla.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta sairaanhoitotuuksien korvausten säästöistä vanhuspalvelulain hoitajamitoituksen rahoittamiseksi.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lääkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta lääkeshoidon säästöistä vanhuspalvelulain hoitajamitoituksen rahoittamiseksi.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta osasairauspäivärahan ja kuntoutusetuuksien kehittämiseksi.

Sairausvakuutuksen arvioidut menot ja valtionosuudet vuonna 2023 (milj. euroa)

Menot

<i>Työtulovakuutus</i>	
Sairauspäivärahat	1060
Vanhempainpäivärahat	1 191
Perhevapaakorvaus	57
Mata-päivärahat	4
Kuntoutusrahat	283
Työterveyshuolto	389
Yrittäjien lisäpäivät	8
Rahaston 8 %:n osuus	-
Yhteensä	2 992

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 813
Matkat	340
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	45
Lääkäripalkkiot	27
Hammaslääkäripalkkiot	51
Muut sairaanhoitokorvaukset	10
Kuntoutuspalvelut	523
Rahaston 8 %:n osuus	-4
Yhteensä	2 805

Menot yhteensä 5 797

Tulot

<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	1 301
Työnantajamaksut	1 554
Yrittäjien lisäpäivät	8
Valtion rahoitusosuus	362
Vuoden 2022 maksuyli-/alijäämä	93
Yhteensä	3 318

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	464
Etuudensaajien maksut	485
Valtion rahoitusosuus	1 898
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	5
Vuoden 2022 yli-/alijäämä	-30
Yhteensä	2 822
Tulot yhteensä	6 140
Valtion osuudet yhteensä	2 260
<i>Työtulovakuutus</i>	
Osuus päivärahoista ja kuntoutusrahoista	109
Osuus tartuntatautipäivärahoista	3
Osuus vähimmäispäivärahoista	248
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 858
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	40

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuu, voimaantulo 1.9.2023	-100
Korvausten maksaminen julkisissa tiloissa annettuun hoitoon lakkaa 31.12.2022	-80
Kuntoutusrahaetuksien kehittäminen (odotus- ja väliajan kuntoutusraha, omavastuujan selkeyttäminen)	4 300
Kuntoutustarpeen arvioinnin kehittäminen	250
Lääkehoidon säästöt hoitajamitoituksen rahoittamiseksi	-46 000
Määräaikaiset tarkistukset sairausvakuutuksesta maksettaviin matkakorvauksiin polttoaineen hinnan nousun johdosta.	5 300
Perhevapaaudistus	5 400
Sairausvakuutuslain väliaikaisten muutosten jatko 1.7.-31.12.2022	5 300
Tarvearvion muutos	158 330
Yksityisen sairaanhoidon korvausten säästöt hoitajamitoituksen rahoittamiseksi	-42 650
Yhteensä	90 050

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	2 258 800 000
2022 II lisätalousarvio	6 700 000
2022 I lisätalousarvio	1 000 000
2022 talousarvio	2 168 750 000
2021 tilinpäätös	2 127 844 343

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuuskorien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2021 yhteensä 1 803 940, joista vanhuuseläkkeellä 1 375 873, perhe-eläkkeellä 232 847, työkyvyttömyyseläkkeellä 187 894, osa-aikaeläkkeellä 120 sekä muilla eläkkeillä 7 206. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2019—2021 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2019	2020	2021
Yksityinen sektori	18 246	18 751	19 142
Kunnalliset eläkkeet	5 484	5 710	5 908
Valtion eläkkeet	4 741	4 815	4 852
Muut julkiset yhteensä	387	397	407
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>28 858</i>	<i>29 673</i>	<i>30 309</i>
Solita-eläkkeet	455	448	442
Kelan eläkkeet	2 324	2 515	2 461
<i>Lakisäätöiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>31 637</i>	<i>32 636</i>	<i>33 212</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 680	1 716	1 762

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2021—2023

Eläkkeen saajia	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 212	8 178	8 219
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	121 627	116 043	110 545
Yrittäjäeläkkeen saajia	276 713	278 027	280 992
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 533	4 407	4 264
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 648	9 385	9 075
Lapseneläkkeen saajia	14 484	13 900	13 500
Leskeneläkkeen saajia	4 347	4 400	4 500
— miehiä	1 166	1 200	1 200
— naisia	3 181	3 200	3 300
Kansaneläkkeen saajia	569 128	576 100	563 000
— miehiä	206 519	206 400	205 500

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Eläkkeen saajia			
— naisia	362 609	360 700	357 500
Takuueläkkeen saajia	116 701	117 500	118 100
— miehiä	51 826	52 200	52 400
— naisia	64 875	65 300	65 700
Vanhuuseläkkeen saajia	448 769	446 100	441 400
— miehiä	145 021	144 900	143 900
— naisia	303 748	301 200	297 500
Työkyvyttömyyseläkkeen saajia	120 359	121 000	121 600
— miehiä	61 498	61 600	61 600
— naisia	58 861	59 400	60 000

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Vakuutettujen lukumäärä			
MEL-vakuutettuja	8 546	8 237	8 253
MYEL-vakuutettuja	51 770	50 054	48 307
YEL-vakuutettuja	246 013	248 805	252 452
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	3 709	3 709	3 709
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	73 107	71 521	69 853

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Keskimääräisiä eläkkeitä			
Keskimääräinen merimieseläke (€/kk)	1 530	1 720	1 790
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€/kk)	568	606	648
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€/kk)	435	450	472
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk), maatalousyrittäjät	706	733	751
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	162	170	170
— miehillä	158	167	167
— naisilla	163	172	172
Keskimääräinen kansaneläke (€/kk)	310	325	323
— miehillä	335	353	353
— naisilla	295	309	306
Keskimääräinen takuueläke (€/kk)	186	196	197
— miehillä	185	195	196
— naisilla	187	197	198
Keskimääräinen vanhuuseläke (€/kk)	267	278	276
— miehillä	265	279	279
— naisilla	267	278	274
Keskimääräinen työkyvyttömyyseläke (€/kk)	470	497	497
— miehillä	498	526	527
— naisilla	441	466	467

Toiminnan laajuus 2021—2023, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	210 441	208 600	207 700
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	206 704	204 700	204 500
Vammaistuki, saajat	54 859	57 900	60 200

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaisuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 62 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 29 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 645
Yhteensä	1 645
2023 talousarvio	62 200 000
2022 talousarvio	60 555 000
2021 tilinpäätös	57 200 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 760 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumenosta arvioidaan vuonna 2023 olevan 82,8 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	25 300
Yhteensä	25 300
2023 talousarvio	760 800 000
2022 talousarvio	735 500 000
2021 tilinpäätös	714 200 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 466 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2023 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 101 800 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 510 600 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 87 500 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta yrittäjän työeläketurvan kehittämiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	51 300
Yrittäjän työeläketurvan kehittäminen	-16 300
Yhteensä	35 000
2023 talousarvio	466 000 000
2022 talousarvio	431 000 000
2021 tilinpäätös	380 400 000

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	900
Yhteensä	900
2023 talousarvio	18 200 000
2022 talousarvio	17 300 000
2021 tilinpäätös	13 899 996

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 133 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 31,1 % ja maatalousyrittäjien osuus on 37,3 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 24,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 6,8 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-497
Yhteensä	-497
2023 talousarvio	13 133 000
2022 talousarvio	13 630 000
2021 tilinpäätös	11 200 000

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 798 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Kansaneläkevakuutuksen arvioidut valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2023 (milj. euroa)

Menot

Kansaneläkemenot	2 257
Takuueläke	278
Vammaisetuudet	594
Eläkkeensaajan asumistuki	667
Eläketuki	4
Yhteensä	3 800

Tulot

Omaisuuksien tuotot	-
Valtion osuudet etuuksista	3 800
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	1
Yhteensä	3 801

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kiinteistöveron huomioiminen eläkkeensaajan asumistuessa	600
Perhe-eläkeuudistuksen vaikutus	300
Tarvearvion muutos	11 800
Yhteensä	12 700

2023 talousarvio	3 798 200 000
2022 II lisätalousarvio	38 100 000
2022 talousarvio	3 785 500 000
2021 tilinpäätös	3 693 874 633

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidideille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Veikkaus Oy:n tuottovaroja.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta, sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Sotainvalidien määrä	615	443	310
Sotilasinvalidien määrä	1 505	1 445	1 387
Rintamaveteraanien määrä (pl. sotainvalidit)	3 592	2 586	1 810
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	2 471	2 100	1 764
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	1 501	1 201	913
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoitten ja leskien määrä	1 825	1 478	1 168

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit), että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään usein ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-aste-prosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämiseen siten kuin siitä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (675/2008).

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2023 olevan 7. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen. Vastaavasti vuonna 2023 määrärahatarpeen arvioidaan olevan 700 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotasiirtolaisten määrän vähenemisen huomioiminen	-350
Yhteensä	-350
2023 talousarvio	700 000
2022 talousarvio	1 050 000
2021 tilinpäätös	347 633

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 200
Yhteensä	-2 200

2023 talousarvio	5 500 000
2022 II lisätalousarvio	100 000
2022 talousarvio	7 700 000
2021 tilinpäätös	10 159 813

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 33 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien kuntoutukseen ja laitoshoitoon
- 3) kuntoutus- ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 10 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2023 lopussa olevan noin 4 000, joista elinkoron saajia on 1 900.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja käytti 25 henkilöä Ruotsissa vuonna 2022.

Sotilasvammalain (404/1948) 6 d § mahdollistaa sen, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavalle viranomaiselle korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa Veikkaus Oy:n tuotosta. Veikkaus Oy tilittää tähän liittyen 12 000 000 euroa momentille 12.33.90. Määrärahassa on huomioitu sotilasvammalain nojalla korvattavia kunnallisia avopalveluja sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle sotainvalidille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Odotettua nopeammin laskeneet avohuoltoennakot	-2 934
Sotainvalidien ja heidän omaistensa määrän väheneminen	-7 714
Yhteensä	-10 648

2023 talousarvio	33 000 000
2022 talousarvio	43 648 000
2021 tilinpäätös	45 663 053

52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 17 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen sekä sotainvalidien neuvontapäivien ja muun neuvontapalvelutoiminnan kulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitoksina toimii vuonna 2023 arviolta kaikkiaan 75 laitosta eri puolilla Suomea. Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan ja/tai hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien/käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelupäivien sekä muuhun neuvontapalvelutoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-3 000
Yhteensä	-3 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	17 000 000
2022 talousarvio	20 000 000
2021 tilinpäätös	16 000 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoitten ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoitten ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2023 olevan 1 500. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti ja avokuntoutuksen hoitosarja 15 kertaa kuntoutujaa kohden.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-330
Yhteensä	-330

2023 talousarvio	1 360 000
2022 talousarvio	1 690 000
2021 tilinpäätös	2 080 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 13 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 toteutunut	2023 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	13	7	6
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-11
Yhteensä	-11

2023 talousarvio	13 000
2022 talousarvio	24 000
2021 tilinpäätös	16 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan vuoden 2023 alussa olevan 1 200.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	200
Yhteensä	200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	600 000
2022 talousarvio	400 000
2021 tilinpäätös	1 260 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 20 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen

3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen

4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2023 alussa olevan noin 2 600 henkeä.

Veikkaus Oy:n tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momenteilta 33.50.57 ja 33.50.58.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintamaveteraanien määrän väheneminen ja siirtyminen edullisempaan avokuntoutukseen	-3 000
Yhteensä	-3 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	20 000 000
2022 talousarvio	23 000 000
2021 tilinpäätös	30 400 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

2023 talousarvio	8 000
2022 talousarvio	8 000
2021 tilinpäätös	8 000

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 80 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2023 alussa olevan noin 2 600 henkeä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määräraha-arvioiden tarkentuminen	-15 200
Yhteensä	-15 200
2023 talousarvio	80 000 000
2022 talousarvio	95 200 000
2021 tilinpäätös	132 020 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta palvelurakenteen kehittämiseen, yliopistotason terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin lääkäri- ja

hammaslääkärikoulutuksesta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määräajoin hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalouden toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystaloudet asukkaalleen:

- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain pohjalta mm. osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa. Kehittämisohjelmalla vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen saatavuutta, siirretään painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin, vahvistetaan palvelun laatua ja vaikuttavuutta ja varhaisen tuen saamista sekä tiivistetään viranomaisten yhteistyötä ja palvelujen yhteensovittamista
- sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistaminen — sote-uudistus. Jatkossa sosiaali- ja terveystalouksien sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy itsehallinnollisille hyvinvointialueille. Palvelut tuotetaan pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori täydentävät niitä
- sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistaminen vaiheittain päivittämällä yleislain jälkeen myös erityislainsäädäntöä. Uudistuksella kehitetään palvelujärjestelmää siten, että se edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä ja turvaa riittävien, laadukkaiden ja tarpeenmukaisten sosiaalipalvelujen saamisen koko maassa
- kansallinen mielenterveysstrategia vuosille 2020—2030.

Järjestelmäkuvaukset

Palvelurakenteen kehittämisen, ennen kaikkea perusterveydenhuollon, vanhustenhuollon ja mielenterveysstrategian rahoitus perustuu kolmevuotisiin kehittämishankkeisiin (momentti 33.60.39). Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta sekä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta. Lisäksi sosiaalihuoltolain nojalla maksetaan valtion rahoitusta yliopistotasoisille sosiaalityön tutkimushankkeille sekä suoritetaan yliopistoille korvausta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta (momentit 33.60.32 ja 33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulu-

tukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveystutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaalitutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet.

Laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan kunnille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myöntää se kunta, jonka alueella hakija tai tämän perhe vakinaisesti oleskelee.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotipalvelu, kotitalouksia vuoden aikana	163 000	170 000	175 000
Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut, saajia vuoden aikana	123 000	125 000	129 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	4 000	3 000	2 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	51 800	53 000	54 200
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	50 000	53 000	55 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	17 800	18 200	18 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	400	300	200
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	90 000	89 000	89 500
Kansanterveystyö			
Hoitopäivät (milj.)	2,06	1,95	1,90
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	6,97	7,10	7,20
— Muun ammattihenkilön luona	16,76	17,00	19,00
— Hammashuollon käynnit	3,97	4,60	5,00
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,60	4,00	4,20
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,55	2,50	2,50
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,64	0,90	0,90
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,95	3,00	3,00
Avohoitokäynnit (milj.)	6,75	7,40	7,40
Psykiatrin erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	1,00	1,00	1,00
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	25,00	25,00	25,00
Avohoitokäynnit (milj.)	2,30	2,40	2,40

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

²⁾ Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 364,0	1 334,0	1 334,0
Tutkintokorvaus, euroa	45 000	46 000	46 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	830	860	860

Mielentilatutkimustoiminta

	2020 toteutunut	2021 arvio	2022 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	107	110	110
— valtion yksiköt	75	80	80
— kunnalliset sairaalat	20	20	20
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	12	10	10

01. Kansallinen lapsistrategia-toiminto

Momentille myönnetään 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lapsistrategian toimeenpanon koordinaatiosta, arvioinnista, seurannasta ja johtamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen lapsistrategian toimeenpanon osa-alueisiin liittyvien työtehtävien hoitamiseen ja palkkauksesta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lapsistrategia-toiminnon tehtävät:

- Tiedonkeruu
- Lapsen oikeuksia koskeva koulutus
- Lapsivaikutusten arviointi ja budjetointi
- Lasten kuuleminen, osallisuus ja viestintä
- Lapsistrategian lapsioikeusverkoston työn koordinointi ja parlamentaarisen yhteyden varmistaminen
- Lapsistrategian arviointi, seuranta ja raportointi
- Eurooppalaisen lapsistrategian koordinointi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsistrategia-toiminnon perustaminen	765
Siirron palautus (momentilta 23.01.01)	135
Yhteensä	900

2023 talousarvio

900 000

30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 25 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien häiriötilanteiden ja onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 51 § mukaisten valmiuskeskusten suunnittelu- ja käynnistämisvaiheen tukemiseen valtionavustuksin
- 5) enintään 15 000 000 euroa lastensuojelulain (417/2007) 17 §:n 1 momentin mukaisesti Ukrainasta saapuvien sotaa pakenevien lasten ja nuorten lastensuojelulasten lastensuojelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinnälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon. Lisäksi vuosina 2022—2024 sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen varautumisen parantamiseksi tulee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 51 § mukaisten valmiuskeskusten käynnistämistä nopeuttaa ja tukea suunnittelu- ja käynnistämisvaihetta valtion erillisrahoituksella.

Määrärahasta 15 000 000 euroa on varattu Ukrainasta saapuvien lastensuojelun piirissä olleiden lasten ja nuorten lastensuojelusta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ukrainasta saapuvien lasten ja nuorten lastensuojelusta aiheutuvien kustannusten korvaukset	15 000
Valmiuskeskusten perustamiseen ja toimintaan	10 000
Yhteensä	25 000
2023 talousarvio	25 350 000
2022 II lisätalousarvio	30 000 000
2022 talousarvio	350 000
2021 tilinpäätös	350 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiainalojen perustamista tukevien valtionavustusten maksamiseen
- 2) enintään kahdeksaa ja puolta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin, lastenasiainalojen perustamiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja tukeen sekä palkkauksesta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: LASTA-hankkeessa kehitetty lastenasiainalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiainalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloiden lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömallia ja muita toimintakäytäntöjä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin yksi neljäsosa ja siirtomenojen osuudeksi kolme neljäsosaa.

2023 talousarvio	2 800 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	2 800 000
2021 tilinpäätös	2 800 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 c §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitus käyttää yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

T&K rahoituksen lisäys	5 000
Yhteensä	5 000

2023 talousarvio	30 000 000
2022 talousarvio	25 000 000
2021 tilinpäätös	25 000 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistutkimuskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 123 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen
- 3) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen
- 4) korvauksen maksamisen sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain nojalla sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkintoihin kuuluvasta harjoittelusta.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitettu käyttämään 70 700 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 35 200 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 3 800 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisista erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille sekä 14 200 000 euroa korvauksen maksamisen sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkintoihin kuuluvasta harjoittelusta.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta siten, että sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä harjoittelusta hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille, HUS-yhtymälle ja yksityisille palvelun tuottajille maksetaan korvausta valtion varoista. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 14 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korvaus sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkintoihin kuuluvasta harjoittelusta	14 200
Sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma: korvaustason nosto ja laajentaminen	13 700
Yhteensä	27 900
2023 talousarvio	123 900 000
2022 talousarvio	96 000 000
2021 tilinpäätös	94 229 722

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1) — 4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen

6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista hyvinvointialueille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena hyvinvointialueille

8) terveydenhuoltolain 68 a §:ssä tarkoitettujen lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta sekä lausuntopyyntöjen ja lausuntojen hallinnoinnista yliopistolista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille suoritettavien valtion korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

2023 talousarvio	15 200 000
2022 talousarvio	15 200 000
2021 tilinpäätös	13 905 849

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 67 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon tuottamiseen.

Hyväksyttävä opiskelijakohtainen kustannus on 321,60 euroa ja hyväksyttävät opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannukset arviolta 87 800 000 euroa.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti. Kansaneläkelaitos huolehtii palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Säätiö tuottaa palvelut pääosin omana toimintanaan. Jos lain mukaista tuottamisvelvollisuutta ei voida muuten toteuttaa, säätiö voi hankkia täydentäviä palveluja muulta palveluntuottajalta.

Viitaten momentin 28.89.31 selityksensä hoitotakuuta koskeva lainsäädäntö tulee voimaan 1.9.2023.

Määrärahan mitoitus perustuu arvioituun 273 000 opiskelijan määrään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuu, voimaantulo 1.9.2023	700
Mielenterveyspalvelujen vahvistaminen vuosina 2023-2026 opiskelijoiden jaksamisen ja opiskelukyvyn parantamiseksi	1 000
Yhteensä	1 700

2023 talousarvio	67 500 000
2022 talousarvio	65 800 000
2021 tilinpäätös	65 800 000

36. *Valtionavustus sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)*

Momentille myönnetään 1 762 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

1) enintään 562 000 euroa valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen hyvinvointialueille saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi ja kehittämiseksi, ja

2) enintään 1 200 000 euroa valtionavustuksen maksamiseen Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen toimintaan.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden parantaminen.

Momentin nimikettä on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskukselle kohdennettava valtionavustus	1 200
Yhteensä	1 200
2023 talousarvio	1 762 000
2022 talousarvio	562 000
2021 tilinpäätös	562 000

37. *Valtion korvaus hyvinvointialueille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 a §:n mukaisesti hyvinvointialueille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalipalvelusta.

Momentin nimikettä on muutettu.

Selvitysosa: Suomesta haki kansainvälistä suojelua vuonna 2015 noin 32 500 henkilöä ja vuonna 2016 hakemuksia rekisteröitiin noin 5 600. Vuonna 2020 suojelua haki 4 721 henkilöä. Kansainvälistä suojelua hakevista henkilöistä on vuodesta 2015 lukien saanut kielteisen päätöksen hakemukseen noin 40 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireel-

listä sosiaalipalvelua sosiaalihuoltolain nojalla. Tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista kunnat voivat hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

2023 talousarvio	1 500 000
2022 talousarvio	1 500 000
2021 tilinpäätös	1 755 783

(38.) *Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin* (siirtomääräraha 2 v)

2022 II lisätalousarvio	—
2022 I lisätalousarvio	—
2021 tilinpäätös	1 615 000 000

(39.) *Palvelurakenteen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2022 II lisätalousarvio	-45 000 000
2022 I lisätalousarvio	-15 000 000
2022 talousarvio	132 420 000
2021 tilinpäätös	184 800 000

40. *Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 36 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen ennakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, valtion omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yhteistyöalueiden ensihoitokeskukset terveydenhuoltolain mukaisesti vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta, joka tapahtuu kilpailutetun lentotoiminnan ostopalvelun ja siitä solmittujen sopimusten perusteella. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja ohjaamomiehistön. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialuetehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Määrärahan tason muutos aiheutuu ilmailupalvelun omaan tuotantoon siirtymisestä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	3 635
Yhteensä	3 635

Momentin määrärahalaji on muutettu.

2023 talousarvio	36 635 000
2022 talousarvio	33 000 000
2021 tilinpäätös	27 835 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinointi-, ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis-, koulutus-, arviointi- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 98 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi prosenttia.

2023 talousarvio	24 550 000
2022 talousarvio	24 550 000
2021 tilinpäätös	25 550 000

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 118 500 000 euroa.

Määrärahasta on varattu osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa:

- 1) enintään 70 000 000 euroa hoitotakuun toteutumisen edistämiseen sekä koronavirustilanteen aiheuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun (RRF pilari4)
- 2) enintään 10 000 000 euroa hoitotakuun toteutumista edistävien ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistamiseen (RRF pilari4)
- 3) enintään 10 000 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistamiseen (RRF pilari4)
- 4) enintään 20 000 000 euroa hoitotakuuta edistävien palvelumuotoiltujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon (RRF pilari4)
- 5) enintään 4 000 000 euroa Työkykyohjelman ja IPS Sijoita ja valmenna -mallin toimenpiteiden laajentamiseen (RRF pilari3)
- 6) enintään 4 500 000 euroa mielenterveyden ja työkyvyn vahvistamiseen työelämässä (RRF pilari3)

7) viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimettyjen, palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen ohjelman hallinnointia ja koordinoitua varten.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahasta 8 500 000 euroa kohdentuu työllisyysasteen ja osaamistason nostamisen kestävästi kasvun vauhdittamiseksi (pilari3) investointeihin. Työkykyohjelman ja IPS-mallin (Individual Placement and Support / Sijoita ja valmenna) laajentamisella kehitetään monipuolista työkyvyn tuen palveluiden kokonaisuutta, joka koostuu sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä TE-palveluista ja työllisyyspalveluista. Tavoitteena on, että työkyvyn tuen palveluiden saatavuus ja laatu vastaavat työttömien palvelutarpeita sekä palveluiden vaikuttavuus paranee. Investoinneilla vahvistetaan lisäksi mielenterveyttä ja työkykyä levittämällä vaikuttavia keinoja ja menetelmiä työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön. Lisäksi suunnataan toimenpiteitä työkyvyn tukemiseksi koronaviirustilanteesta eniten kärsineille aloille.

Momentin määrärahasta 110 000 000 euroa kohdentuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistamisen ja kustannusvaikuttavuuden (pilari4) investointeihin. Investointien tavoitteena on purkaa koronaviirustilanteen aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa sekä nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa uudistamalla toimintamalleja ja ottamalla käyttöön uusia digitaalisia palveluja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tavoitteena on tuoda palvelut kaikkien saataville sekä uudistaa niitä kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti.

Rahoitusta voidaan jakaa valtionavustuksina kunnille, kuntayhtymille, elinkeinoelämälle ja kolmannen sektorin toimijoille, lisäksi sitä voidaan osoittaa sopimuksella käytettäväksi julkisen sektorin laitoksille ohjelmaa tukeviin toimenpiteisiin ja sen kansalliseen koordinointiin sekä hallinnointiin.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuun toteutumisen edistäminen sekä koronaviirustilanteen aiheuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purku (RRF pilari4)	-10 000
Hoitotakuun toteutumista edistävien ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistaminen (RRF pilari4)	-5 000
Mielenterveyden ja työkyvyn vahvistaminen työelämässä (RRF pilari3)	2 500
Siirto momentille 28.01.50 valtionavustuksen myöntämiseen työkyvyn tutkimus- ja kehittämishankkeen menoihin (RRF pilari3)	-1 500
Yhteensä	-14 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	118 500 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	132 500 000
2021 tilinpäätös	45 000 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten alueiden tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukseksi kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden, kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

2023 talousarvio	3 000 000
2022 talousarvio	3 000 000
2021 tilinpäätös	3 000 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi
- 2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 6 950 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 150 000 euroa.

2023 talousarvio	7 100 000
2022 talousarvio	7 100 000
2021 tilinpäätös	7 100 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveysvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautien valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) tavoitteena on ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjata ja tukea tartuntatautien torjuntatyötä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä ja hyvinvointialueilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tutkii tartuntatauteja, seuraa ja selvittää tartuntatautien ilmaantumista ja esiintymistä, kehittää niiden diagnostiikkaa, seurantaa ja torjuntaa sekä tiedottaa niistä ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. THL huolehtii osaltaan rokotehuollosta, rokotteiden vaikutusten seuraamisesta sekä yhteistyössä Lääkealan turvallisuus ja kehittämiskeskuksen kanssa rokotteiden ja rokotusten haittavaikutusten selvittämisestä.

Tavoitteet:

- rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys ja hyvä rokotuskattavuus (esimerkkeinä hinkuyskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- hiv- ja hepatiitti C-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä hiv- ja hepatiitti C-tapausten ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset

— pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallisen pandemian varautumissuunnitelmien päivitys)

— Suomen aktiivinen osallistuminen Euroopassa, lähialueilla ja globaalisti tartuntatautiuhkien torjuntaan, leviämisen ehkäisyyn, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

THL toimii myös Euroopan unionin tartuntatautiin epidemiologisesta seurannasta ja tartuntatautiin ilmoittamisesta vastaavana toimivaltaisena elimenä.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Määrärahalta tuetaan kunnissa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen mukaan tuomat muutokset kuntien toimintaan ja muodostavat uudet yhdyspinnat.

Toiminnan tulee tukea hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 -valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanoa ja siinä tulee huomioida hyvät väestösuhteet ja väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen parantaminen.

Sisällölliset painopisteet vuodelle 2023 ovat seuraavat:

1. *Kuntien hyvinvointijohtamisen vahvistaminen* kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevien toimintamallien johtamis- ja yhteistyökäytäntöjä jollakin seuraavista teema-alueista: ylipainon ehkäisy, ehkäisevä päihdetyö ja turvallisuuden edistäminen.

2. *Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaation vahvistaminen* kehittämällä toimintamalleja kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattoreiden työn tueksi.

3. *Yksinäisyyden vähentäminen* kehittämällä yksinäiseksi itsensä kokevien, erityisesti nuorten aikuisten, yksinasuvien, ikääntyneiden, vammaisten ja/tai muiden haavoittuvien ryhmien, tunnistamista ja löytämistä, yhteistyön rakentamista kuntien ja järjestöjen kesken sekä kehittämällä kulttuurihyvinvoinnin ratkaisuja yhteiseen tekemiseen.

4. *Luontolähtöisten menetelmien käyttöönotto* osana kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa.

5. *Ehkäisevän päihdetyön sisältöjen ja menetelmien kehittäminen* varhaiskasvatuksessa, kouluissa tai oppilaitoksissa ja/tai vanhemmuuden tuen menetelmillä, huomioiden kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat.

Työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos (TTL) käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämille työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

— varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään

— turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva uusien työterveyslääkärien koulutuksen määrällinen tarve

— nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2021—2023

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	2	2	3
— sairastuneet henkilöt	54	7	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	49	63	63
Hinkuyskätapaukset, lkm	33	200	200
Kampylobakteerilöydökset, lkm	1 798	2 200	4 000
Epidemioiden epäilyilmoitukset	81	75	75
Tuberkuloositapaukset, lkm	166	200	200
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	54	50	50
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	162	150	170
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 065	1 150	1 200
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	234	230	250
Tippuritartunnat, lkm	510	600	500
Kuppatartunnat, lkm	169	225	200
Klamydiatartunnat, lkm	16 791	16 000	17 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 73 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntalain (1227/2016) 44 §:n ja 45 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokoteohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen
- 2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun
- 3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin
- 5) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi
- 6) enintään 600 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin

7) covid-19-rokotteiden vastikkeettomaan luovutukseen, sekä rokotteiden luovuttamisesta, myynnistä ja hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 73 440 000 euroa, josta 35 000 000 euroa olisi covid-19 rokotteiden osuus. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 000 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, varastointiin ja jakeluun on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on budjetoitu momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Suomeen saapuu sitovien hankintasopimusten perusteella covid-19-rokotteita yli kansallisen tarpeen. Käyttämättä jäävät rokotteet pyritään ensisijaisesti ohjaamaan muille EU-maille, myymään tai lahjoittamaan kolmansiin maihin COVAX-rokoteyhteistyömekanismin kautta tai kahdenvälisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Covid-19 rokotteen lisähankintaan, varaus	35 000
Influenssarokotteiden hinnan nousun huomioiminen	6 000
Pneumokokkirokotteiden hankinta, peruutus	-650
Pneumokokkirokotteiden hankinta ikääntyneiden riskiryhmälle	1 500
Yhteensä	41 850

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	73 440 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 I lisätalousarvio	70 500 000
2022 talousarvio	31 590 000
2021 tilinpäätös	311 840 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin puolet. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitajamitoituksen leikkauksen uudelleen kohdentaminen (siirtona momentille 33.01.01)	-85
Yhteensä	-85
2023 talousarvio	460 000
2022 talousarvio	545 000
2021 tilinpäätös	545 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin neljä viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin yksi viidesosa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HIV:n liittyvien matalan kynnyksen palvelujen parantaminen, peruutus	-50
Yhteensä	-50
2023 talousarvio	460 000
2022 I lisätalousarvio	24 000 000
2022 talousarvio	510 000
2021 tilinpäätös	460 000

50. Terveysten edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, hyvinvointialueille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen ja koordinaation kehittäminen		790 000	500 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen		400 000	500 000
Väestön ylipainoa ehkäisevien ja vähentävien toimintamallien kehittäminen kuntien toiminnassa	-	490 000	
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen, itsemurhien ehkäisyn tuki sekä yksinäisyyden ehkäisy	-	-	480 000
Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä		300 000	
Luontolähtöisten menetelmien käyttöönotto		-	300 000
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi		20 000	20 000
Yhteensä	2 000 000	2 000 000	1 800 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 1 780 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 20 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitajamitoituksen leikkauksen uudelleen kohdentaminen (siirtona momentille 33.01.01)	-200
Yhteensä	-200
2023 talousarvio	1 800 000
2022 talousarvio	2 000 000
2021 tilinpäätös	2 000 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkäriin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Erikoislääkärikoulutuksen ja määrärahan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Työterveyshuollon erikoislääkäreiden osaamiselle osuu jatkuvasti entistä suurempia työterveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen vaatimuksia muuttuvassa työelämässä. Koulutettujen lääkäreiden tarve ei ole vähenemässä lähivuosina. Määräraha on mitoitettu niin, että yhden erikoislääkäriin pätevyyteen johtavan koulutuksen korvauk-

sen suuruus on 64 700 euroa. Pätevyyden saaneiden erikoislääkärien määrä oli 48 vuonna 2021 (53 vuonna 2020, 37 vuonna 2019 ja 40 vuonna 2018).

2023 talousarvio	2 900 000
2022 talousarvio	2 900 000
2021 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle (1284/2010, 2 §).

Määräraha budjetoidaan myöntöpäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

2023 talousarvio	928 000
2022 talousarvio	928 000
2021 tilinpäätös	928 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisapuvun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoitään. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten pe-

rusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin. Paikallisyksikköjen yhdistämisestä johtuen yksikköjen määrä vähenee kahteentoista vuoteen 2023 mennessä. Yhdistäminen säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä, parantaa toiminnan laatua ja vähentää henkilöis-kejä.

Toiminnan laajuus

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	13 301	12 569	12 328
Lomituspäivien lukumäärä	332 414	314 131	308 100
Lomituspäiviä/käyttäjä	24,99	24,99	24,99
Lomitustuntien lukumäärä	2 161 608	2 042 720	2 003 471
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,50	6,50	6,50
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	4 044	3 821	3 746
Lomituspäivien lukumäärä	190 904	182 024	181 006
Lomituspäiviä/käyttäjä	47,21	47,64	48,32
Lomitustuntien lukumäärä	1 318 276	1 256 965	1 249 939
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,91	6,91	6,91
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	6 551	6 191	5 986
Lomituspäivät	59 677	56 398	54 526
Lomituspäiviä/käyttäjä	9,11	9,11	9,11
Lomitustunnit	393 553	371 931	359 585
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,91	6,91	6,91
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	352	340	329
Lomituspäivät	6 228	6 113	5 929
Lomituspäiviä/käyttäjä	18,00	18,00	18,00
Lomitustunnit	45 126	44 295	42 966
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,25	7,25	7,25
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	210	203	197
Lomitustunnit	23 808	23 245	22 581
Lomitustunteja/käyttäjä	113	115	115
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	210	215	220
Lomitustunnit	20 000	21 600	23 300
Lomitustunteja/päätös	95	100	106

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Käyttäjiä	150	160	170
Lomitustunteja/käyttäjä	133	135	137

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 113 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2021 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2022 ja 2023.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain, turkistuottajien lomituspalvelulain ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain muuttamisesta siten, että lomituspalveluiden kustannusten korvauksia tarkistetaan. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 6 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lomituspalveluiden kustannusten korvausten tarkistaminen	6 000
Perhevapaaudistus	600
Tasomuutos	-7 400
Yhteensä	-800
2023 talousarvio	113 200 000
2022 talousarvio	114 000 000
2021 tilinpäätös	112 262 049

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

2023 talousarvio	1 900 000
2022 talousarvio	1 900 000
2021 tilinpäätös	173 891

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	50
Yhteensä	50
2023 talousarvio	450 000
2022 talousarvio	400 000
2021 tilinpäätös	350 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin

4) lomituksen tietojärjestelmä uudistuksen kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset sekä lomituksen tietojärjestelmä uudistuksesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Välitä viljelijästä -hankkeen peruutus (HO 2019)	-4 000
Yhteensä	-4 000

2023 talousarvio	15 140 000
2022 talousarvio	19 140 000
2021 tilinpäätös	19 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään Veikkaus Oy:n tuotoista harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja suorittaa avustetun toiminnan tulokellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti keran vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2022 avustuksia yhteensä 362,4 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 2,9 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 17,0 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 20,0 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 23,0 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 0,4 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 425,7 milj. euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2023 yhteensä 325,99 milj. euroa. Lisäksi voittovarojen alenemaa kompensoidaan budjettivaroin 47,61 milj. eurolla siten, että jaettavaa on yhteensä 373,6 milj. euroa. Tästä määrästä jaetaan avustuksina 373,6 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 49,6 milj. euroa, josta sotilasvammakorvauksiin 12,0 milj. euroa, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin 17,0 milj. euroa, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin 600 000 euroa ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin 20,0 milj. euroa. Lisäksi osoitetaan 2,9 milj. euroa momentille 33.01.01 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamenoihin. Vastaava tulo 426,1 milj. euroa on merkitty momentille 12.33.90.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 373 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Avustuskokonaisuudet

1) Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten viestintä ja vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, kehittämistoiminta, arviointi ja tutkimus ja jäsenjärjestöjen tukeminen.

2) Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, työ- ja toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämänhallintaa edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.

Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustushjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

3) Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen

Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.

Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista. Erityisryhmät määritellään Avustusoppaassa.

4) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2021—2023 (milj. euroa)

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	99	99	99
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	105	105	106
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	115	115	118
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	43	43	51
Yhteensä	362	362	374

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2021—2023 (milj. euroa)

	2021 toteutunut	2022 arvio	2023 arvio
Yleisavustukset	65	63	62
Kohdennetut toiminta-avustukset	188	200	173
Investointiavustukset	5	14	5
Hankeavustukset	104	85	107
Yhteensä	362	362	374

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Budjettikompensaatio	47 610
Veikkauksen tuotolla rahoitettava osuus	275 990
Voittovaroista purettava osuus	50 000
Vuoden 2022 määrärahan nollaus	-362 440
Yhteensä	11 160

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	373 600 000
2022 talousarvio	362 440 000
2021 tilinpäätös	362 440 000